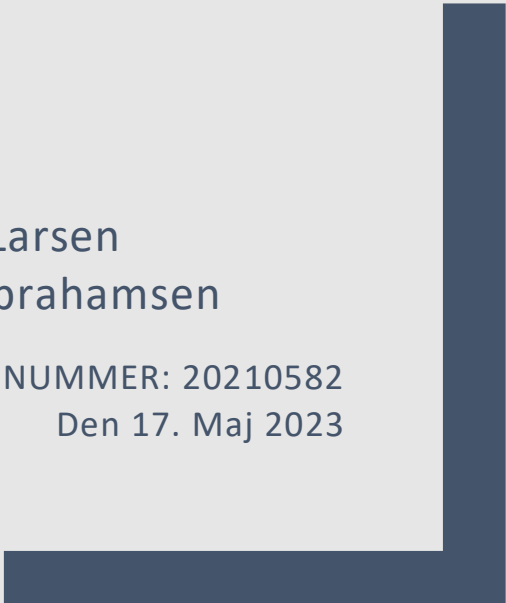

Fravigelse af lighedelingen efter reglen i ægtefællelovens § 33

Deviation from the equal division according to the rule in section 33 of the Spouses Act

Forfatter: Christa Serritslev Larsen
Vejleder: Gitte Meldgaard Abrahamsen

STUDIENUMMER: 20210582
Den 17. Maj 2023

Indholdsfortegnelse

Abstract	- 3 -
1. Introduktion	- 5 -
1.1. <i>Indledning</i>	- 5 -
1.2. <i>Problemformulering</i>	- 6 -
1.3. <i>Metode</i>	- 7 -
1.3.1. <i>Præsentation af kilder</i>	- 7 -
2. Den legale formueordning	- 10 -
3. Skævdeling	- 11 -
3.1. <i>Den historiske udvikling</i>	- 12 -
3.1.1. <i>Ægteskabsudvalget af 1957</i>	- 12 -
3.1.2. <i>Ægteskabsudvalget af 1969</i>	- 13 -
3.1.3. <i>Ægtefælleskiftelovens § 61</i>	- 14 -
4. Gennemførelsen af lov om ægtefællers økonomiske forhold	- 14 -
4.1. <i>Retsvirkningslovsudvalget</i>	- 15 -
4.1.1. <i>Udvalgets forslag til en ny legal formueordning</i>	- 16 -
4.1.2. <i>Ny model for formuedeling ved separation og skilsmisse</i>	- 16 -
4.2. <i>Ministeriets bemærkninger til lovforslaget</i>	- 18 -
5. Lov om ægtefællers økonomiske forhold § 33	- 20 -
6. Betingelserne for anvendelsen af ægtefællelovens § 33	- 21 -
6.1. <i>Indbragt den væsentligste del af fællesboet</i>	- 22 -
6.1.1. <i>Gælder der en bundgrænse for den samlede værdi af fællesboet?</i>	- 24 -
6.2. <i>Åbenbart urimelig</i>	- 26 -
6.2.1. <i>Videregående vurdering af kriteriet "åbenbart urimelig"</i>	- 30 -
6.2.2. <i>Sproglig forståelse af begreberne åbenbar og urimelig</i>	- 30 -
6.2.3. <i>Tilsvarende regler af fortolkningsmæssigt bidrag</i>	- 31 -
6.3. <i>Kortvarigt ægteskab</i>	- 36 -
6.3.1. <i>Kortere varighed i ÆFL § 35</i>	- 38 -
6.3.2. <i>Betydning af forudgående samliv</i>	- 39 -
6.3.3. <i>Betydning af samlivsophævelsesperioder</i>	- 48 -
6.4. <i>Uden økonomisk fællesskab af betydning</i>	- 50 -
6.4.1. <i>Elementer af betydning for vurderingen</i>	- 51 -
7. Formueordningen ved død	- 54 -
7.1. <i>Kan arvinger påberåbe sig reglen om skævdeling</i>	- 55 -
8. Prøvelse af reglen i ægtefællelovens § 33	- 58 -
9. Konsekvensen af skævdeling	- 60 -
10. Konklusion	- 63 -

11.	Litteraturliste	- 67 -
12.	Bilag	- 71 -

Abstract

The purpose of this thesis is to carry out a legal analysis of the possibility of deviating from the starting point of shared property and equal division in the event of separation or divorce according to the provision in section 33 of the Spouse Act. The thesis analyzes current legislation and therefore the legal dogmatic method has been used.

In order to achieve the result, this thesis will examine the wording of the Spouse Act Section 33, its proceedings and case law regarding the provision. The development of the rule will also be analyzed. This is because it is essential to be able to identify the content of the provision and the purpose of the rule, and thus deduce which conditions must be met for the provision to apply.

To meet the conditions in section 33 of the Spouse Act, one spouse must have brought in the most significant share of the shared property prior to the marriage or have acquired the most significant part of the shared property by gift or inheritance during the marriage. It is a concrete assessment deciding when there is a significant share, but one spouse must have significantly more than the other, however there is no specific limit to how large a share the assets must constitute before it is considered significant. It is the probate court that makes the assessment.

The second condition for the provision in section 33 of the Spouse Act to apply is that equal division when the spouses are divorced or separated is considered obviously unfair. This is particularly so given that the marriage was short and there was no financial partnership between the spouses. The starting point is therefore that a concrete unfairness assessment must be made by the probate court, but the duration of the marriage and the financial partnership are of decisive importance. As a general rule, a marriage is considered short when it has lasted no longer than five years, but this will always be a concrete assessment. When calculating the duration of the marriage, previous cohabitation is taken into account. A financial partnership exists when the spouses have arranged themselves together financially. It is important for the assessment whether the spouses have bought joint property, whether they have joint accounts into which they both pay and whether they both contribute to meeting fixed expenses.

The provision only applies in the event of separation and divorce and therefore not death. However, it is debatable whether the deceased's heirs shall have the opportunity to invoke the provision in the event that one spouse dies after the spouses have divorced but before the estate has been settled. It cannot be definitively concluded whether the probate court will allow lopsided division in such cases, since it has not been tested in case law.

It is the probate court that decides whether the conditions for the application of the provision in section 33 of the Spouse Act have been met. It is the spouse who claims that the rule applies, who must prove that the conditions for this have been met. If the probate court finds that the conditions have been met, they can set a discretionary amount that the spouse must take out of alimony prior to the equal division. It can either be a certain set fraction of what the spouse brought into the marriage or received by gift or inheritance, or it can be set at the value of a certain asset. However, the provision does not allow the withdrawal of certain assets.

1. Introduktion

1.1. Indledning

Det siges, at det 20. århundrede var skilsmisens århundrede.¹ Skilsmisser sker langt hyppigere i dag end tidligere. Foruden dette forekommer størstedelen af skilsmisser i ægteskabets første år.² Derfor er det relevant at undersøge, hvilken betydning dette har for udviklingen i retsreglerne inden for skilsmisseretten, herunder om samfundets udvikling afspejles i skilsmisserettens regler.

Udgangspunktet for ægtefællers økonomi er formuefællesskabet. Regulering af ægtefællers formuer stammer helt tilbage fra Danske Lov fra 1683. Formuefællesskabet har derfor haft indvirkning på ægtefællers økonomi siden Danske Lov fra 1683, men i løbet af de seneste hundrede år har lovgivningen taget større hensyn til ægtefællernes frihed, herunder at kvinder og mænd ligestilles både personligt og økonomisk.³

Formuefællesskabet indebærer ikke at ægtefæller ejer alt i fællesskab, men derimod at hver råder over sine egne ejendele under ægteskabet, men deler lige ved skifte i anledning af død, separation eller skilsmisse.⁴ Den gældende lov, som regulerer den økonomiske deling ved separation og skilsmisse, er lov om ægtefællers økonomiske forhold, i det følgende omtalt som ægtefælleloven eller ÆFL. Formålet med loven er at ligestille ægtefællerne ved formuedelingen i forbindelse med skilsmisse og separation, således udgangspunktet er lighed med forbehold for, at ægtefællerne selvstændigt kan råde over sin formue og sine ejendele.⁵ Loven giver f.eks. ægtefællerne mulighed for at træffe bestemmelse om, at visse dele af ægtefællens formue skal være særråden.⁶

Det er ikke i alle tilfælde, at lighed med forbehold er det mest hensigtsmæssige i det konkrete ægteskab. Ved afgørelsen af om lighed med forbehold anses for rimelig, har blandt andet ægteskabets varighed og måden hvorpå ægtefællerne har indrettet sig økonomisk stor betydning. Det er ikke ligegyldigt for delingen, om ægteskabet har bestået i seks måneder, syv år eller endnu længere, herunder om ægtefællerne

¹ <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/skilsmisens-aarhundrede>, senest besøgt 15. maj 2023 kl. 15:29

² Danmarks Statistik, SKI 107, se bilag 1

³ <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/aegteskabsloven-1922>, senest besøgt den 15. maj 2023 kl. 15:30

⁴ Nielsen, Linda & Lund-Andersen, Ingrid, Familieretten, 10. udgave, Ex Tuto Publishing A/S, 2022, s. 96

⁵ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 1.

⁶ Lov om ægtefællers økonomiske forhold, lov nr. 548 af 30. maj 2017 med senere ændringer, kapitel 4

har nogenlunde samme indkomst, betaler udgifter lige mm. I ægtefælleloven, er der derfor indsat muligheder for at fravige udgangspunktet om lighedeling, ved indførelse af reglerne i kapitel 11 og 12 i ægtefælleloven, samt bestemmelsen i ÆFL § 33. Sigtet med reglerne om fravigelse af udgangspunktet om lighedeling er at kompensere for økonomiske uligheder opstået forud for eller under ægteskabet, og situationer hvor lighedeling ud fra en konkret vurdering anses for urimeligt.⁷

I ÆFL § 33 er det gjort muligt at fravige udgangspunktet om lighedeling. Formålet med bestemmelsen er, at den ene ægtefælle kan anmode skifteretten om at tage stilling til, hvorvidt betingelserne for at skævdele anses for opfyldt. Dette er muligt for ægtefællerne, hvis den ene af ægtefællerne har indbragt eller modtaget den væsentligste del af delingsformuen, og det vil være åbenbart urimelig at lighedeling primært henset til at ægteskabet har været uden økonomisk fællesskab samt kortvarigt.⁸

Denne afhandling søger at afgrænse anvendelsen af ÆFL § 33, herunder undersøge betingelserne for, hvornår bestemmelsen finder anvendelse. Baggrunden og grundideen bag reglen i ÆFL § 33 vil blive undersøgt med henblik på at forstå tankegangen bag og behovet for at skævdele. Det vil endvidere blive undersøgt hvorfor betingelserne, for hvornår bestemmelsen finder anvendelse, er udformet, som de er. Ved vurderingen af betingelserne for anvendelsen af ÆFL § 33, vil det også blive undersøgt, hvorvidt det har betydning, at ægtefællerne har haft et forudgående samliv forud for ægteskabets indgåelse. Dette set i lyset af, at der i dag er flere par, som lever sammen uden at være gift end det tidligere var tilfældet.⁹ Endeligt vil det blive undersøgt, hvilken konsekvens skævdeling får for ægtefællerne.

1.2. Problemformulering

Hvilke betingelser skal være opfyldt førend reglen i ægtefællelovens § 33 finder anvendelse, og hvad er konsekvensen af skævdeling efter ægtefællelovens § 33?

⁷ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 3.4.1.2.

⁸ Lov om ægtefællers økonomiske forhold, lov nr. 548 af 30. maj 2017 med senere ændringer, § 33

⁹ Danmarks Statistik, FAM44N, se bilag 2

1.3. Metode

Denne afhandling anvender den retsdogmatiske metode ved at anvende relevant materiale, for at beskrive og analysere gældende ret inden for området. Den retsdogmatisk metode anvendes, idet den anses bedst egnet til at analysere gældende ret.¹⁰

Til besvarelsen af ovenstående problemformulering vil denne afhandling fastlægge gældende ret for anvendelsen af reglen om skævdeling i ÆFL § 33. Til at belyse emnet vil forarbejder til relevant lovgivning, lovens forarbejder, retspraksis og juridisk litteratur blive gennemgået og inddraget, hvor det anses for relevant.¹¹ Grundlagt for at anvende nævnte retskildetyper, er at det er de mest hensigtsmæssige for behandlingen af denne afhandling, idet de danner en forståelse for bestemmelsens indhold og anvendelsesområde. Forarbejderne giver endvidere indblik i, hvad formålet og hensigten med reglen har været, hvilket kan anvendes i analysen af, hvordan bestemmelsens ordlyd skal forstås.¹²

1.3.1. Præsentation af kilder

Retsområdet for skævdeling af ægtefællers formuer i tilfælde af separation og skilsmisse er primært reguleret gennem lovgivning. Lov nr. 548 af 30. maj 2017 om ægtefællers økonomiske forhold, som trådte i kraft 1. januar 2018, er den relevante lov for nærværende afhandling. For at belyse retstilstanden for skævdeling i forbindelse med skilsmisse og separation vil denne afhandling derfor fastlægge gældende ret for reglen i ægtefælleloven § 33, ved en gennemgang og analyse af bestemmelsens ordlyd.

Forud for ægtefælleloven blev ægtefællers mulighed for at skævdele ved kortvarige ægteskaber, reguleret i ægtefælleskiftelovens § 61, som i det følgende vil blive omtalt ÆSKL. ÆSKL § 61 er efterkommer af reglen i fællesboskiftelovens § 69 a. Formålet med reglen i ÆFL § 33 er ikke at ændre i indholdet i den forudgående bestemmelse i ÆSKL § 61, ligesom ÆSKL § 61 er ment som en

¹⁰ Munk-Hansen, Carsten, Den juridiske løsning - introduktion til den juridiske metode, 2. udgave, Djøf Forlag, 2021, s. 91

¹¹ Evald, Jens, Juridisk teori, metode og videnskab, 2. udgave, Jurist- og Økonomiudvalgets forlag, 2020, s. 51 og 119

¹² Evald, Jens, Juridisk teori, metode og videnskab, 2. udgave, Jurist- og Økonomiudvalgets forlag, 2020, s. 57

videreførelse af reglen i fællesboskiftelovens § 69 a.¹³ ÆFL § 33 er derfor en videreførelse af ÆSKL § 61 og § 69 a i fællesboskifteloven. Forarbejderne til reglen om skævdeling i ÆFL § 33 har derfor ikke tilsigtet ændringer i bestemmelsens ordlyd eller anvendelse. Ved analysen af indholdet og betydningen af reglen i ÆFL § 33 vil bestemmelserne i ÆSKL § 61 og fællesboskiftelovens § 69 derfor endvidere blive beskrevet og analyseret, hvor det anses relevant. Dette for at kunne belyse grundlaget for den nugældende regel i ÆFL § 33. En fastlæggelse af indholdet af de tidligere regler bidrager til forståelsen og fortolkningen af bestemmelsen i ÆFL § 33.

Foruden relevante lovbestemmelser anvendes også udvalgte forarbejder til ægtefælleloven, fællesboskifteloven og ægtefælleskifteloven. De relevante forarbejder i nærværende afhandling er: betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, betænkning II nr. 369/1964 om ægteskabets indgåelse og opløsning samt forældremyndighed om samkvemsret, betænkning III nr. 415/1966 om retsvirkningsloven, betænkning III nr. 716/1974 om formueordningen, betænkning nr. 1518/2010 om ægtefælleskifte mv., betænkning nr. 1552/2015 om ægtefællers økonomiske forhold, bemærkninger til lovforslag L 178 af 29. marts 2017, bemærkninger til lovforslag L 193 af 15. april 2011. Betænkningerne er udarbejdet af medlemmer med faglig viden inden for området. Medlemmerne foretager en vurdering af behovet for at foretage ny lovregulering på området, hvorefter de fremkommer med et nyt lovforslag, såfremt de er af den overbevisning, at det anses for nødvendigt.¹⁴ Ved at inddrage forarbejderne til loven anvendes således subjektiv fortolkning, hvilket er en fortolkning baseret på lovgivers hensigt med reglen i ÆFL § 33.¹⁵ Ovennævnte betænkninger og bemærkninger er derfor anvendelige for at danne en forståelse for meningerne, tankerne og behovet bag bestemmelserne i lovgivningen vedrørende skifte i forbindelse med ægtefællers skilsmisse eller separation. Det har betydning for forståelsen af skævdelingsreglen i ÆFL § 33, at også tankerne og ideerne bag de tidligere regler i ægtefælleskifteloven og fællesboskifteloven bliver gennemgående analyseret.

¹³ Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, til § 33, afsnit 6, i lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, og bemærkninger til de enkelte bestemmelser, til § 61, i lovforslag L 193, Folketinget 2010-11, fremsat den 15. april 2011

¹⁴ Munk-Hansen, Carsten, Den juridiske løsning - introduktion til den juridiske metode, 2. udgave, Djøf Forlag, 2021, s. 55

¹⁵ Munk-Hansen, Carsten, Den juridiske løsning - introduktion til den juridiske metode, 2. udgave, Djøf Forlag, 2021, s. 54

For at definere betingelserne for anvendelsen af reglen i ÆFL § 33 vil relevant retspraksis blive inddraget og analyseret, hvor det anses for relevant. Dette fordi domstolene gennem sit virke bidrager til lovfortolkning ved i domme at fastlægge retningslinjer for hvordan lignende tilfælde skal behandles i fremtiden.¹⁶ Inden for området af skævdelingsreglen i ÆFL § 33 findes der ingen afgørelser afsagt af Højesteret. Højesteretsdomme anses for at have størst retskildeværdi, men alligevel anvendes dommene fra Landsretten i nærværende afhandling, idet de udvalgte domme anses for at have en vis præjudikatværdi.¹⁷ Størstedelen af dommene vedrørende anvendelsen af skævdelingsreglen er afsagt forud for gennemførelsen af ægtefælleloven, og dermed også reglen i ÆFL § 33. Tidligere retspraksis som foretager en prøvelse af betingelserne for skævdeling i henhold til ÆSKL § 61 og fællesboskifteloven § 69 a vil alligevel blive anvendt til at belyse indholdet af ÆFL § 33. Dette på baggrund af at de forudgående regler i ÆSKL § 61 og fællesboskiftelovens § 69 a er videreført i ÆFL § 33.¹⁸

Relevant retslitteratur, i form af juridiske fagbøger, juridiske artikler og tidsskrift for Familie- og Arveret omhandlende afhandlingens overordnede emne, vil endvidere blive anvendt. Det kan overordnet diskuteres om retslitteratur reelt anses for en retskilde, men det må konkluderes, at det ikke er en retskilde.¹⁹ Retlitteraturen vil alligevel i denne afhandling blive anvendt for at danne en grundlæggende forståelse af reglen i ÆFL § 33, herunder hvilke hensyn der spiller en rolle ved vurderingen af reglens anvendelsesområde.²⁰ Forfatterne bag den juridiske litteratur, som anvendes i nærværende projekt, angiver deres egne meningstilkendegivelser løbende i deres analyse af ÆFL § 33. Meningstilkendegivelserne vil ikke blive tillagt betydning, men vil blive inddraget, hvor det anses relevant som en del af analysen, fx hvis flere forfattere er uenige i forståelsen af bestemmelsen eller omvendt.

¹⁶ Munk-Hansen, Carsten, Den juridiske løsning - introduktion til den juridiske metode, 2. udgave, Djøf Forlag, 2021, s. 65

¹⁷ Hansen, Lone L., mf., Den juridiske metode - en introduktion, 3. udgave, Djøf Forlag, 2022, s.160 og Evald, Jens, Juridisk teori, metode og videnskab, 2. udgave, Jurist- og Økonomiudvalgets forlag, 2020, s. 121

¹⁸ Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, til § 33, afsnit 6, i lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, til § 61, i lovforslag L 193, Folketinget 2010-11, fremsat den 15. april 2011

¹⁹ Munk-Hansen, Carsten, Den juridiske løsning - introduktion til den juridiske metode, 2. udgave, Djøf Forlag, 2021, s. 80

²⁰ Munk-Hansen, Carsten, Den juridiske løsning - introduktion til den juridiske metode, 2. udgave, Djøf Forlag, 2021, s. 107

2. Den legale formueordning

Når to ægtefæller indgår ægteskab, modtager de automatisk en familieretlig pakkedløsning, hvilket betyder, at de familieretlige love enten pålægger eller giver ægtefællerne mulighed for en række fællesskabsregler.²¹ En af de regler, som følger med i lovpakken ved ægteskabets indgåelse, er formuefællesskabet, overordnet kaldet den legale formueordning. Den legale formueordning er et udgangspunkt om, at ægtefæller indtræder i et formuefællesskab, medmindre de har indgået ægtepagt med bestemmelser om særeje eller modtaget en gave eller arv, som ved tredjemands beslutning er gjort til særeje.²² Formuefællesskabet indtræder fra tidspunktet, ægteskabet bliver indgået. Formuefællesskabet indebærer, at ægtefællernes separate formuer bliver til delingsformue, hvilket følger direkte af bestemmelsen i ÆFL § 5, stk. 2.²³ Delingsformuen bliver relevant på tidspunktet, hvor ægtefællerne bliver separeret eller skilt, idet der på dette tidspunkt sker en ligheddeling. Det vil som udgangspunkt kun være de aktiver, som ikke indgår i formuefællesskabet, som ikke skal deles ligeligt mellem ægtefællerne.²⁴

Begrebet delingsformue bliver indført ved ægtefællelovens tilblivelse i 2018. Ægtefælleloven er dannet på baggrund af lovforslag L 178 fremsat den 29. marts 2017 samt betænkning afgivet af Retsvirkningslovsudvalget, betænkning nr. 1552/2015, som vil blive behandlet nærmere nedenfor. Forud for ægtefælleloven anvendes begrebet fælleseje i stedet for delingsformue.²⁵ Dette er ændret for at undgå misforståelser angående forståelsen af begrebet fælleseje, idet mange ægtefæller er af den overbevisning, at fælleseje betyder at de reelt ejer aktiverne i sameje, hvilket ikke er tilfældet.²⁶

Udgangspunktet er, at formuefællesskabet gælder indtil tidspunktet for separation eller skilsmisse. Formuefællesskabet kan dog også ophøre under ægteskabets beståen. Det kan være ved oprettelse af testamente, ægtepagt mm., hvorved alle eller dele af en ægtefælles aktiver bliver gjort til særeje,

²¹ Nielsen, Linda & Kronborg, Annette, Skilsmisseret - de økonomiske forhold, 5. udgave, Karnov Group Denmark A/S, 2020, s.18

²² Pedersen, Anita Godsk & Pedersen, Hans Viggo Godsk, Familie- og Arveret, 11. udgave, Karnov Group Denmark A/S, 2020, s. 57

²³ Naur, Eva, mf., Familieret, 4. udgave, Djøf Forlag, 2019, s. 106

²⁴ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 3.4.1.1.

²⁵ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 3.2., afsnit 1

²⁶ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 3.2., afsnit 2

og dermed holdes ude af formuefællesskabet.²⁷ Foruden ægtefællernes eller tredjemands beslutning om særeje, er der også lovhjemlede undtagelser til formuefællesskabet fx bestemmelsen i ÆFL § 33 omkring fravigelse af lighedelingen, som er den relevante bestemmelse i nærværende afhandling.²⁸

3. Skævdeling

ÆFL § 33 indebærer en fravigelse fra hovedreglen om formuefællesskabet og lighedeling ved separation eller skilsmisse. Reglen i ÆFL § 33 er derfor en af flere undtagelser til udgangspunktet. Bestemmelsen lyder som følger:

”Tilhørte den væsentligste del af ægtefællernes delingsformue den ene ægtefælle ved indgåelsen af ægteskabet, eller har den ene ægtefælle under ægteskabet erhvervet den væsentligste del af delingsformuen ved arv eller gave, og vil lighedeling af formuen efter § 5, stk. 1, 1. pkt., være åbenbart urimelig, navnlig fordi ægteskabet har været kortvarigt og uden økonomisk fællesskab af betydning, kan det ved formuedeling bestemmes, at denne ægtefælle helt eller delvis kan beholde værdien af egen formue”²⁹

Som det fremgår af reglens ordlyd, gælder der ikke frie muligheder for at fravige udgangspunktet om lighedeling ved skilsmisse eller separation. Der er visse betingelser, som skal være opfyldt, for at reglen i ÆFL § 33 finder anvendelse. Det fremgår af ordlyden, at skævdeling kan ske, når den ene ægtefælle har erhvervet størstedelen af delingsformuen ved arv eller gave under ægteskabets beståen, den ene af ægtefællerne på tidspunktet for ægteskabets indgåelse har medbragt den væsentligste del af delingsformuen, og lighedeling vil være åbenbart urimelig grundet ægteskabets korte varighed og manglende økonomiske fællesskab. Bestemmelsen oplister således en række hensyn, som skal inddrages ved vurderingen af, om reglen finder anvendelse i den konkrete situation.

²⁷ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 3.4.1.1.

²⁸ Lov om ægtefællers økonomiske forhold, lov nr. 548 af 30. maj 2017 med senere ændringer, § 33

²⁹ Lov om ægtefællers økonomiske forhold, lov nr. 548 af 30. maj 2017 med senere ændringer, § 33

Som nævnt ovenfor i afsnit 1.3.1. er reglen i ÆFL § 33 en videreførelse af ÆSKL § 61, som er en videreførelse af § 69 a i fællesboskifteloven.³⁰ Det er derfor relevant at undersøge bestemmelsens historiske udvikling, herunder hvilke grundtanker og forslag der ligger bag de tidligere regler, for at fastlægge baggrunden for og indholdet af den nugældende regel i ÆFL § 33. I analysen af § 33 vil betænkninger, bemærkninger, retspraksis og retslitteratur vedrørende ÆSKL § 61 og § 69 a i fællesboskifteloven derfor blive analyseret og anvendt hvor det anses relevant.

3.1. Den historiske udvikling

3.1.1. Ægteskabsudvalget af 1957

I 1957 nedsætter justitsministeriet ægteskabsudvalget. Ægteskabsudvalget af 1957 nedsættes på baggrund af en revision af den dagældende lovgivning om ægteskabet og ægtefællers formueforhold i de nordiske lande. Formålet med ægteskabsudvalget er at vurdere mulighederne for at ændre den dagældende lovgivning vedrørende ægteskabets indgåelse og opløsning, herunder ægteskabets retsvirkninger samt de tilknyttede spørgsmål vedrørende den retlige regulering af ægteskabet.³¹ Allerede ved ægteskabsudvalgets betænkning i 1962 bliver det pointeret, at hyppigheden af skilsmisser i perioden efter indførelsen af ægteskabslovgivningen i 1925 er stærkt stigende, hvilket danner baggrunden for udvalgetes overvejelser om, hvorvidt den dagældende lovs forudsætninger til stadighed er til stede. Dette særligt i forhold til bibeholdelsen af formuefællesskabet og særligt i forhold til lighedelingen ved skilsmisse og separation.³² Ægteskabsudvalget af 1957 er de første som overvejer, hvilke følger den obligatoriske lighedeling ved separation og skilsmisse vil kunne få. De er enige om, at det må anses som urimeligt at lignedele ved skifte efter et kortvarigt ægteskab.³³ De udarbejder derfor en regel, som sikrer ægtefæller mod de eventuelle urimelige udfald, som kan følge af lighedelingen. Dette udmønter sig i en ny regel i fællesboskiftelovens § 69 a, der lyder som følger:

³⁰ Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, til § 33, afsnit 6, i lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, og bemærkninger til de enkelte bestemmelser, til § 61, i lovforslag L 193, Folketinget 2010-11, fremsat den 15. april 2011

³¹ Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, s. 5

³² Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, s. 15

³³ Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, s. 21

”Har en ægtefælle indbragt den væsentligste del af fællesboet på den i § 69 angivne måde, og vil en lighedling være åbenbart urimelig, navnlig fordi ægteskabet har været kortvarigt og uden økonomisk fællesskab af betydning, kan det ved skifte i anledning af separation, skilsmisse eller bosondring efter begæring bestemmes, at boets deling skal finde sted således, at bestemmelserne i § 69 bringes til anvendelse i det omfang, dette findes begrundet.”³⁴

3.1.2. Ægteskabsudvalget af 1969

I 1969 nedsætter folketingets partier et nyt udvalg, som senere kaldes ægteskabsudvalget af 1969. Udvalget udarbejder fire korte betænkninger, men ingen af dem danner grundlag for lovforslag eller en ny samlet ægteskabslovgivning. De fire betænkninger er tænkt som et debatoplæg inden for ægteskabsretten. Særligt i betænkning III nr. 716/1974 om formueordningen omtaler udvalget i kapitel ni mulighederne for at fravige udgangspunktet om lighedling.³⁵ Udvalget er gennemgående enige med reglerne i fællesboskifteloven om fravigelse af delingsnormerne, idet de anerkender, at lighedlingsreglernes gennemførelse kan medføre urimelige resultater, specielt i kortvarige ægteskaber. Udvalget vil videreføre tankegangen om større mulighed for at fravige lighedlingsreglerne. Udvalget er af den overbevisning, at der skal gælde nogle enkelte regler, som kan dække urimelige dispositioner i forbindelse med skiftet mellem ægtefællerne. Udvalget foreslår derfor en ny regel i forslagets § 19, hvorefter den legale delingsordning skal kunne fraviges. Reglen i § 19 skal bl.a. dække hensynene bag fællesboskiftelovens § 69 a. Reglen vil medføre, at udgangspunktet om lighedling samt reglerne om særeje kan fraviges, såfremt den ene ægtefælle ellers vil blive stillet åbenbart urimelig. Det er udvalgets tanke, at der ved vurderingen af reglens anvendelighed skal lægges vægt på ægtefællernes økonomiske forhold og ægteskabets varighed. Det er ikke en betingelse, at ægteskabet var kortvarigt, men hovedreglen skal være, at lighedling fraviges ved kortvarige ægteskaber. Fravigelse af reglen om lighedling skal endvidere være mulig, hvis den ene ægtefælle indbragte den væsentligste del af formuen ved ægteskabets indgåelse.³⁶ Forslaget bliver imidlertid ikke gennemført ved ny lovgivning.

³⁴ Lov nr. 155 af 30. november 1874 om skifte af dødsbo og fællesbo m.v. med senere ændringer, § 69 a

³⁵ Betænkning III nr. 716/1974 om formueordningen, s. 45-50

³⁶ Betænkning III nr. 716/1974 om formueordningen, s. 46-51

3.1.3. Ægtefælleskiftelovens § 61

Den 15. april 2011 fremsætter justitsminister, Lars Barfoed et nyt lovforslag til lov om ægtefælleskifte m.v. Loven om ægtefælleskifte m.v. bliver endeligt vedtaget den 14. juni 2011 ved lov nr. 594.³⁷ Formålet med loven er at gennemføre en helt ny lov om ægtefælleskifte, som skal erstatte reglerne i fællesboskifteloven. Grundlaget for loven er betænkning 1518/2010 afgivet af ægtefælleskifteudvalget.³⁸ Muligheden for skævdeling ved kortvarige ægteskaber bliver indført i ÆSKL § 61, som er en videreførelse af fællesboskiftelovens § 69 a. Bestemmelsens ordlyd lyder som følger:

Har en ægtefælle indbragt den væsentligste del af fællesboet på den måde, der fremgår af § 60, og vil en lighed være åbenbart urimelig, navnlig fordi ægteskabet har været kortvarigt og uden økonomisk fællesskab af betydning, kan det ved skifte i anledning af separation, skilsmisse eller bosondring efter anmodning bestemmes, at boets deling skal finde sted således, at § 60 anvendes, i det omfang dette findes begrundet.³⁹

Udskiftning af reglen i fællesboskifteloven § 69 a til ÆSKL § 61 medfører ikke store ændringer i anvendelsesområdet eller betingelserne for anvendelsen af reglen, idet det ikke er intentionen bag reglens nye placering at ændre indholdet heraf.⁴⁰ Dette betyder, at anvendelsen af ÆSKL § 61 ligesom § 69 a i fællesboskifteloven er betinget af, at den ene ægtefælle indbragte den væsentligste del af fællesboet, og at skævdeling derfor må anses for åbenbart urimelig. Urimegheden skal ses i forhold til ægteskabets korte varighed og manglende økonomiske fællesskab.⁴¹

4. Gennemførelsen af lov om ægtefællers økonomiske forhold

Den 29. marts 2017 fremsætter børne- og socialminister, Mai Mercado forslag til lov om ægtefællers økonomiske forhold. Formålet med forslaget er at modernisere reglerne i lov om ægteskabets retsvirkninger. Baggrunden for lovforslaget er betænkning nr. 1552/2015 om ægtefællers

³⁷ Lov om ægtefælleskifte m.v., lov nr. 594 af 14. juni 2011

³⁸ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 193, Folketinget 2010-11, fremsat den 15. april 2011, pkt. 1.1.

³⁹ Lov om ægtefælleskifte m.v., lov nr. 594 af 14. juni 2011, § 61

⁴⁰ Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, til § 61, i lovforslag L 193, Folketinget 2010-11, fremsat den 15. april 2011

⁴¹ Rørdom, Julie Skat, Ægtefælleskifteloven med kommentarer, 1. udgave, Karnov Group Denmark A/S, 2013, s. 165

økonomiske forhold.⁴² Hensynet bag den nye lov er at skabe et enkelt og forudsigeligt system, som fokuserer på rimelige resultater for ægtefæller. Med den nye lov skal ægtefæller kunne forstå deres retstilling i tilfælde af separation og skilsmisse, herunder hvordan formuen skal deles, og hvilke aktiver der indgår i delingen. Helt grundlæggende er ønsket med den nye lov at beholde den gældende formueordning, således udgangspunktet skal være lighed, men med mulighed for at ægtefællerne i større grad kan aftale skæveling.⁴³

4.1. Retsvirkningslovsudvalget

Grundlaget for lov om ægtefællers økonomiske forhold, som fremsat af børne – og socialministeren, er betænkning nr. 1552/2015 udarbejdet af Retsvirkningslovsudvalget. Udvalget nedsættes i 2007, med henblik på at lave forarbejdet til den nye lov om ægtefællers økonomiske forhold. Helt grundlæggende overvejer udvalget, om den legale formueordning indeholdende formuefællesskabet er i overensstemmelse med nyere tids ægteskaber, herunder om det skaber et resultat, som størstedelen af ægtefæller oplever som rimeligt.⁴⁴

I de almindelige bemærkninger til ægtefælleloven bliver Retsvirkningslovsudvalgets overordnede betragtninger fremhævet.⁴⁵ Det er udvalgets overordnede fokus at udvikle en formueordning, som afspejler samfundet på tidspunktet for lovens færdiggørelse men også den fremtidige samfundsudvikling. Udvalget understreger, at de alene mener, at formuefællesskabet skal afskaffes, såfremt der kan udvikles og etableres en anden enkelt og rimelig ordning. Dette på grundlag af at formuefællesskabet er et velkendt system, som er enkelt, og derfor ikke kræver meget af ægtefællerne. Udvalget pointerer endvidere, at formuefællesskabet er alment kendt og de fleste ægtefæller anser ordningen som den mest rimelige. Det bemærkes hertil, at udvalget sammenkobler rimeligheden med ægteskabets længde, idet ægtefæller anser formuefællesskabet som rimeligt enten fordi ægteskabet har været langvarigt, eller fordi der forud for ægteskabet har forestået et længere samliv med økonomisk fællesskab. Hertil bemærker udvalget, at formueordningen på tidspunktet for lovforslagets fremsættelse i højere grad skal tilpasses de

⁴² Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 1, afsnit 5

⁴³ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 1, afsnit 6-11

⁴⁴ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 2, afsnit 1-3

⁴⁵ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 3.4.2.2

nugældende familiemønstre, særligt af hensyn til det stigende antal kortvarige ægteskaber. Dette vil udvalget opfylde ved at justere formueordningen, samtidig med at de grundlæggende regler bibeholdes, således ordningen er overskuelig, samtidig med at der ikke opstår urimelige resultater. Det var endog ikke muligt for udvalget at blive enige om en ny ordning, hvilket udløser tre forslag til en nye legal formueordning.⁴⁶

4.1.1. Udvalgets forslag til en ny legal formueordning

Udvalget er af den overbevisning, at store dele af den legale formueordning indeholder fordele, idet de fleste ægtefæller er bevidste om, at indgåelse af ægteskabet automatisk indebærer lighed ved dets ophør. Ligeledes anser størstedelen af ægtefæller det for rimeligt, at lignede ved længerevarende ægteskaber.⁴⁷ Alligevel kommer udvalget samtidig frem til, at det i videre udstrækning end tidligere skal være muligt at fravige reglerne om lighed, for at opnå større rimelighed. Udvalget fremkommer derfor med tre løsninger til, hvordan en ny model for delingen i tilfælde af separation og skilsmisse kan se ud. De tre løsninger er omtalt som trinvis lighedelsesmodellen, indbragte værdier-modellen og skønsmæssig skævdeling, og vil blive beskrevet dybdegående straks nedenfor.

4.1.2. Ny model for formuedeling ved separation og skilsmisse

Udvalgets flertal foreslår trinvis lighedelsesmodellen, idet de mener, at ægteskabets varighed skal tillægges betydelig vægt ved vurderingen af, hvorvidt der skal ske lighed eller ej. Modellen indebærer, at den del af formuen, som skal lignedes, skal forøges jo længere tid ægteskabet har bestået. Helt konkret foreslår flertallet, at ægtefællernes formue skal deles i overensstemmelse med den legale formueordning efter syv års ægteskab. Baggrunden herfor er, at flertallet er af den overbevisning, at ægtefællerne efter syv års ægteskab vil have et sådan økonomisk fællesskab, at lighed anses for mest rimeligt. Modsætningsvis er flertallet enige om, at kortevarende ægteskaber i videre omfang skal holdes uden for reglerne om lighed. Hertil henviser de til den dagældende bestemmelse i ÆSKL § 61. Flertallet er af den overbevisning, at mulighederne for at skævdele i henhold til ÆSKL § 61 er for snævre. Der vil skulle ske en trinvis eskalering af formuen,

⁴⁶ Betænkning afgivet af Retsvirkningslovsudvalget, Betænkning nr. 1552/2015, s. 160-161

⁴⁷ Betænkning afgivet af Retsvirkningslovsudvalget, Betænkning nr. 1552/2015, s. 160

som indgår i ligedelingen, således hver ægtefælle udtager 7/8 af sin formue de første år, hvorefter delingsformuen forøges med 1/8 pr. år med den virkning, at der ved syv års ægteskab skal ske ligedeling af hele formuen. Grundlaget for at en del af formuen allerede fra det første års ægteskab skal deles er, at der skal forelægges en vis beskyttelse af ægtefællerne, således de begge har mulighed for at starte et nyt liv, og ikke havner i en meget vanskelig økonomisk situation. Samlet set skal ordningen medføre større mulighed for skævdeling ved ægteskaber af kort varighed, mens formuen, som skal indgå i ligedelingen, skal stige i takt med ægteskabets længde.⁴⁸

Indbragte værdier-modellen bliver forslået af et mindretal i udvalget, idet de mener, at hver ægtefælle skal udtage en andel af formuen svarende til den andel vedkommende indbragte ved ægteskabets indgåelse, heraf navnet "indbragte værdier". Det får den betydning, at alene den del af formuen, som oparbejdes under ægteskabets beståen, skal indgå i ligedelingen ved separation, skilsmisse og død, således den formue, som ægtefællerne havde forud for ægteskabet, holdes uden for ligedelingen. Forslaget skal være en erstatning til den tidligere regel om skævdeling i ÆSKL § 61, men hvor hensynene fra bestemmelsen føres videre. Mindretallet tillægger ikke ægteskabets varighed betydning ved vurderingen af hvilken del af formuen, der skal indgå i ligedelingen, idet det alene har betydning, om ægtefællernes formuer er oparbejdet forud for eller under ægteskabet. Mindretallet skelner imidlertid mellem formue oparbejdet under ægteskabet af ægtefællerne selv, og formue oparbejdet ved gave eller arv, idet mindretallet mener, at arv og gave modtaget fra tredjemand skal holdes uden for ligedelingen, uanset det er modtaget forud for eller under ægteskabet. Det betyder samlet set, at opsparing af indtægter, bankindestående, værdipapirer mm. under ægteskabets beståen skal indgå i ligedelingen, uanset ægteskabet har været kortvarigt.⁴⁹ Det beløb som skal holdes uden for ligedelingen, skal være nettoværdien på tidspunktet for ægteskabets indgåelse. Det er den, som påstår skævdeling, som må anmode om det på eget initiativ, og skifteretten skal herefter afgøre, om et beløb skal holdes uden for ligedelingen. Det er den ægtefælle, som påberåber skævdeling, som skal løfte bevisbyrden for, at vedkommende havde en formue forud for ægteskabets indgåelse og størrelsen heraf.⁵⁰

⁴⁸ Betænkning afgivet af Retsvirkningslovsudvalget, Betænkning nr. 1552/2015, s. 250-252

⁴⁹ Betænkning afgivet af Retsvirkningslovsudvalget, Betænkning nr. 1552/2015, s. 254

⁵⁰ Betænkning afgivet af Retsvirkningslovsudvalget, Betænkning nr. 1552/2015, s. 254-256

Skønsmæssig skævdeling bliver foreslået af et enkelt medlem af udvalget, idet han mener, at der skal foretages en skønsmæssig skævdeling, såfremt lighedeling vil være urimeligt. Dette indebærer, at den ene ægtefælle kan beholde værdien af sin egen formue, såfremt deling anses for urimeligt. Ved urimelighedsvurderingen skal der lægges vægt på, hvad ægtefællerne bringer ind i ægteskabet ved dets begyndelse eller erhverver ved arve eller gave, samt en vurdering af om det skønsmæssigt anses for rimeligt, at hver ægtefælle forlods udtager de værdier, som de hver har indbragt i ægteskabet. Medlemmet anvender bevidst ikke begrebet "kortvarigt ægteskab", men angiver i stedet "ægteskabets varighed" som en del af urimelighedsvurderingen i sit forslag. Dette begrundes med det faktum, at det ikke skal anses som en betingelse for skævdeling, at ægteskabet har været kortvarigt, idet reglen også skal kunne finde anvendelse på ægteskaber af længere varighed. Alligevel anerkender medlemmet, at det vil være nemmere at komme igennem med et krav om skævdeling ved ægteskaber af kortere varighed. Det er den ægtefælle, som anser det for urimeligt at lignedele, som ifølge forslaget, skal påberåbe sig urimeligheden.⁵¹

4.2. Ministeriets bemærkninger til lovforslaget

Børne- og socialministeriet fremhæver i deres overvejelser i de almindelige bemærkninger til ægtefælleloven, at lighedelingsordningen på tidspunktet for forslagets fremsættelse alene giver en snæver mulighed for skævdeling. Ministeriet understreger, på samme måde som Retsvirkningslovsudvalget, at den grundlæggende formueordning alene skal fraviges såfremt en ny og rimelig løsning er mulig. Dette fordi lovgivningen inden for området skal være gennemskuelig og enkel for ægtefællerne, både for ægtefæller som har indgået ægteskab og kommende ægtefæller.⁵² Ministeriet henviser til Retsvirkningslovsudvalgets fremhævelse af formuefællesskabets urimelige resultater ved kortvarige ægteskaber, grundet det snævre anvendelsesområde for ÆESKL § 61. Ministeriet anerkender Retsvirkningslovsudvalgets fremsatte løsningsforslag til, hvordan problematikken vedrørende deling ved kortvarige ægteskaber kan løses. Det er alligevel ministeriets opfattelse, at ingen af de tre forslag indeholder en bedre løsning end den gældende. Dette begrundes med den nye ordnings usikkerhed og uvished om retstilstanden, selvom det alene vil være i en overgangsperiode. Ministeriet gennemgår hvert enkelt forslag, hvorefter det begrundes,

⁵¹ Betænkning afgivet af Retsvirkningslovsudvalget, Betænkning nr. 1552/2015, s 257-263

⁵² Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 3.4.3., afsnit 1 og 2

hvorfor det enkelte forslag vil skabe usikkerhed og forudsigelighed. Flertallets forslag, trinvis ligedelings-modellen, indebærer, at det afgørende for formuedeling bliver, hvilke aktiver ægtefællerne ejer, hvilket ifølge ministeriet vil indebære, at det får stor betydning, hvornår ægtefæller indgiver begæring om skilsmisse, alt efter om det er umiddelbart før eller efter et optrapningstrin. Indbragte værdier-modellen går ifølge ministeriet videre end nødvendigt i forhold til behovet for skævdeling ved kortvarige ægteskaber, idet aktiver holdes uden for delingen, udelukkende fordi de er erhvervet forud for ægteskabet. Modellen vil derfor få virkning også ved længere ægteskaber. Skønsmæssig skævdeling vil, ifølge ministeriet, medføre et større antal retssager, fordi der ved hver opgørelse skal foretages et skøn, for at vurdere om lighedeling i den enkelte sag anses for rimeligt. Dette vil medføre stor usikkerhed og uønskelig lang proces. I stedet er det ministeriets overbevisning, at ægtefæller i langt større grad skal have mulighed for at indgå individuelle aftaler, som medfører en skævdeling, såfremt ægteskabet er kortvarigt.⁵³

I den endelige lov om ægtefællers økonomiske forhold bliver hverken trinvis ligedelings-modellen, indbragte værdier-modellen eller skønsmæssig skævdeling indført. I stedet er den legale formueordning fastholdt, herunder principperne om lighedeling, og reglen omkring skævdeling i ÆSKL § 61 bliver i samme form bevaret i den nye lov.⁵⁴ Dette fordi ministeriet finder, at den snævre regel om skævdeling skal opretholdes.⁵⁵ Det kan virke betænkeligt, at skævdeling ved kortvarige ægteskaber ikke bliver korrigeret i en retning lignende flertallets forslag ved lovens endelige ikrafttræden. Hensynet til ægteskabets varighed tillægges ikke større vægt, end det gjorde i de tidligere udgaver af reglen i fællesboskiftelovens § 69 a og senere ÆSKL § 61. Vurderingen af hvor stor en andel af ægtefællernes formue, der skal indgå i delingen, er derfor ikke ved lov om ægtefællers økonomiske forhold blevet nuanceret. Dette uanset det statistisk set er i perioden mellem et år og fem års ægteskab flest par bliver skilt.⁵⁶ Dette skal også ses i sammenhæng med, at ægtefæller i dag i større grad end tidligere er økonomisk uafhængige af hinanden, og at det igennem lovgivningen er gjort nemmere at blive skilt.⁵⁷

⁵³ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 3.4.3

⁵⁴ Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, til § 33, afsnit 6, i lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017

⁵⁵ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 3.4.3

⁵⁶ Danmarks Statistik, SKI 107, se bilag 1

⁵⁷ Nielsen, Linda & Kronborg, Annette, Skilsmisseret - de økonomiske forhold, 5. udgave, Karnov Group Denmark A/S, 2020, s. 43-46

Det skal bemærkes til det ovenstående, at justitsministeriet i 2011 fortager en undersøgelse af danskernes holdning til, hvorvidt der skal ske deling af ægtefællernes formue ved skilsmisse og separation. I undersøgelsen bliver danskerne spurgt, om de mener, 1) at der skal ske lighedeling, 2) at hver ægtefælle skal gå med hvert sit, 3) hver ægtefælle skal udtage, hvad de ejede på tidspunktet for ægteskabets begyndelse, 4) at deling skal afhænge af ægteskabets varighed eller 5) ved ikke. Mere end halvdelen af de adspurgte mener, at ægtefællernes formue skal lignedeles ved skilsmisse. Det er alene hver 8., som mener, at delingen af ægtefællernes formue ved ægteskabets opløsning ved skilsmisse og separation skal afhænge af ægteskabets varighed. De adspurgte, som mener at deling skal afhænge af ægteskabets varighed, bliver endvidere spurgt, hvor lang tid ægteskabet skal have bestået, førend ægtefællerne skal lignedele. Hertil mener halvdelen af de adspurgte, at ægteskabet som minimum skal have bestået i 6-10 år, hver femte mener, at fem års ægteskab er tilstrækkeligt og næsten en tredjedel mener, at ægteskabet skal have bestået i mere end ti år. Ved en gennemgang af undersøgelsen, må det derfor konkluderes, at det ikke er befolkningens ønske, at der i større grad skal ske skævdeling ved kortvarige ægteskaber, og størstedelen af dem som mener, at deling af formuen skal være afhængig af ægteskabets varighed, er af den overbevisning at ægteskabet skal have varet 6-10 år eller derover, førend ægtefællerne skal lignedele.⁵⁸ Derfor må ægtefællelovens bestemmelser om lighedeling afspejle den brede holdning i befolkningen om, at udgangspunktet ved separation og skilsmisse skal være lighedeling af ægtefællernes formue. Mindretallets holdning er afspejlet i § 33 om skævdeling ved kortvarige ægteskaber.

5. Lov om ægtefællers økonomiske forhold § 33

Reglen omkring skævdeling ved kortvarige ægteskaber fremgår af ÆFL § 33. Som nævnt ovenfor er det en videreførelse af den tidligere regel i ÆSKL § 61.⁵⁹ Skævdeling i henhold til reglen i ÆFL § 33, er en fravigelse af den kvantitative lighedelingsnorm ud fra en hensyntagen til ægtefællernes økonomiske forhold på tidspunktet for separation og skilsmisse. Reglen indebærer, at ægtefællerne i teorien får mulighed for at udtage den andel af fællesboet, som svarer til hvad de hver indbragte forud for ægteskabet. Betingelserne for at anvende reglen i ÆFL § 33 er, at den ene ægtefælle har

⁵⁸ Justitsministeriets Forskningskontor, Ægteskab, skilsmisse og formuedeling, august 2011, s. 2-3

⁵⁹ Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, til § 33, afsnit 6, i lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017

erhvervet den væsentligste andel af delingsformuen ved gave eller arv, eller at den væsentligste andel af delingsformuen tilhørte den ene af ægtefællerne ved ægteskabets indgåelse, samt at lighedeling anses for at være åbenbart urimelig på baggrund af, at ægteskabet har været uden økonomisk fællesskab og kortvarigt.⁶⁰

Formålet med reglen er ikke at erstatte den almindelige delingsform, men at skabe en mulighed for at skævddele i undtagelsestilfælde.⁶¹ Behovet for reglen begrundes med, at ægtefæller, som alene har været gift kortvarigt, oftest ikke har formålet eller nået at skabe et økonomisk fællesskab. Det kan derfor anses for urimeligt, at der ikke er mulighed for, at ægtefæller i den situation kan fravige reglerne om lighedeling.⁶²

Det er hensynet bag reglen, at den alene skal anvendes i helt særlige tilfælde. Derfor er der i bestemmelsen indsat en betingelse om, at lighedeling skal være åbenbart urimelig, førend reglen finder anvendelse, for at gøre reglens anvendelsesområde snævert.⁶³ Tankegangen bag udformningen af bestemmelsens ordlyd virker, idet det bemærkes af ægteskabsudvalget af 1969, at bestemmelsen ikke bliver påberåbt i mange sager.⁶⁴ Der er endog siden reglen i fællesboskifteloven afsagt enkelte nyere afgørelser, som behandler skævddele efter reglerne i ÆSKL § 61 og ÆFL § 33, men det er ikke mange.⁶⁵ Fordi der ikke er afsagt mange domme, som behandler bestemmelsen i ÆFL § 33, er det ikke ubesværet at udlede, hvilken betydning de enkelte betingelser har for anvendelsen af bestemmelsen, og hvilke momenter skifteretten tillægger vægt ved vurderingen af, om betingelserne er opfyldt.

6. Betingelserne for anvendelsen af ægtefællelovens § 33

I det følgende vil de enkelte betingelser for anvendelsen af reglen i ÆFL § 33 blive gennemgået, for at fastlægge baggrunden og betingelserne for bestemmelsens anvendelsesområde.

⁶⁰ Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, til § 33, afsnit 7, i lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017

⁶¹ Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, s. 22

⁶² Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, s. 21-23

⁶³ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 3.4.1.2., afsnit 3

⁶⁴ Betænkning III nr. 716/1974 om formueordningen, s. 49

⁶⁵ Som eksempler kan nævnes TFA 2022.271 V, TFA 2021.355 V, TFA 2016.398 V og TFA 2015.61/2 V

For at anvende reglen i ÆFL § 33, er det som nævnt en betingelse, at den ene ægtefælle har erhvervet den væsentligste andel af delingsformuen ved gave eller arv, eller at den væsentligste andel af delingsformuen tilhørte den ene af ægtefællerne ved ægteskabets indgåelse, og at lighedeling anses som åbenbart urimelig. Der må tages hensyn til konkrete omstændigheder i den enkelte sag, men vurderingen af om ægteskabet har været kortvarigt og uden økonomisk fællesskab af en vis betydning er af afgørende betydning.⁶⁶ De enkelte betingelser vil blive beskrevet og analyseret dybdegående i de følgende afsnit.

6.1. Indbragt den væsentligste del af fællesboet

Udgangspunktet for at reglen i ÆFL § 33 finder anvendelse er ifølge ordlyden, at den ene ægtefælle har erhvervet den væsentligste andel af delingsformuen ved gave eller arv, eller at den væsentligste andel af delingsformuen tilhørte den ene af ægtefællerne ved ægteskabets indgåelse. Bestemmelsens ordlyd skal imidlertid ikke læses så præcis som den står, idet det kan give den opfattelse, at den ene ægtefælle enten skal have indbragt den væsentligste del af delingsformuen ved arv eller gave, eller ved ægteskabets indgåelse have indbragt den væsentligste del af formuen. Det har været intentionen med bestemmelsen at videreføre bestemmelsen i ÆSKL § 61.⁶⁷ Derfor skal vurderingen foretages samlet, således at det afgørende bliver, om det som ægtefællen har modtaget ved arv eller gave under ægteskabets beståen, sammenlagt med det som ægtefællen har indbragt ved ægteskabets indgåelse, udgør den væsentligste del af ægtefællernes samlede delingsformue.⁶⁸ Det følger endvidere af forarbejderne, at intentionen bag skævdelingsreglen er, at den alene bør finde anvendelse, såfremt den ene af ægtefællerne har indbragt den væsentligste del af fællesboet. Det er ikke hensigten med reglen at skævdele, såfremt der ikke er væsentlig forskel på værdien af, hvad hver af ægtefællerne har indbragt i ægteskabet. Dette fordi der reelt ikke vil

⁶⁶ Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, til § 33, afsnit 7, i lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017

⁶⁷ Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, til § 33, afsnit 6, i lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017

⁶⁸ Bormann, Anne Louise m.fl., Ægtefælleloven med kommentarer, 1. udgave, Karnov Group Denmark A/S, 2019, s. 236

ske en fravigelse af den almindelige regel om lighedeling, såfremt ægtefællerne har indbragt nogenlunde samme formuer ved ægteskabets begyndelse eller under ægteskabets beståen.⁶⁹

Uanset der skal foretages en samlet vurdering af, om den ene ægtefælles formue udgør den væsentligste andel af delingsformuen, angiver bestemmelsens ordlyd to tilfælde hvorved dette kan ske. Det første kriterium er, at den ene ægtefælle skal have indbragt den væsentligste andel af fællesboet. Det angår både aktiver indbragt forud for ægteskabets indgåelse samt gaver og arv modtaget før ægteskabet, og medfører at der skal foretages en sammenligning af ægtefællernes formuer på tidspunktet for ægteskabets indgåelse. Der gælder som udgangspunkt ikke et krav om, at den ene ægtefælles formue skal udgøre minimum halvdelen af værdien af fællesboet, for at udgøre den væsentligste del. Det er en konkret vurdering i det enkelte tilfælde. Dette på baggrund af, at der i praksis ikke er fastsat en grænse for hvor stor en andel af det samlede fællesbo, den enkelte ægtefælle som minimum skal have indbragt, for at betingelsen er opfyldt. Derfor bliver det afgørende, om den ene ægtefælle har indbragt væsentlig mere end den anden ægtefælle. Det er dog ikke helt ligegyldigt hvor stor den ene ægtefælles formue er set i forhold til værdien af fællesboet, idet værdiforskellen mellem ægtefællernes indbragte formuer skal være væsentlig set i forhold til den samlede værdi af fællesboet. Som et eksempel på at skifteretten foretager en vurdering af, om den ene af ægtefællernes formue udgør den væsentligste andel af fællesboet kan nævnes U 1980.463 Ø, hvor manden påstår skævdeling, idet han påberåber, at en grund givet af mandens far udgør den væsentligste andel af fællesboet på tidspunktet for ægteskabets indgåelse. Hustruen påstår lighedeling, idet hun påpeger, at vurderingen af om grunden udgør den væsentligste del af fællesboet, må foretages på tidspunktet for skilsmisse og separation og ikke på tidspunktet for ægteskabets indgåelse. Grundens værdi på tidspunktet for ægteskabets indgåelse var kr. 160.000 og efter opførelsen af ægtefællernes fælles bolig på grunden udgjorde ejendommen og grundens værdi kr. 530.000 med fradrag af gæld, og boets øvrige aktiver udgjorde ca. kr. 55.000. Skifteretten og Landsretten finder, at der ikke er grundlag for skævdeling bl.a. henset til størrelsen af fællesboet og gavens værdi i forhold til boets størrelse. Gaven udgør derfor ikke den væsentligste del set i forhold til fællesboets samlede værdi. Endvidere kan nævnes TFA 2021.355 V hvor manden påberåber, at lighedeling vil være åbenbart urimelig, fordi han indbragte den væsentligste del af formuen ved indgåelsen af ægteskabet. Hertil finder Skifteretten at: *"Uanset at M har indbragt den*

⁶⁹ Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, s. 22

væsentligste del af boet, finder retten under de anførte omstændigheder, at en lige deling ikke vil være åbenbart urimelig.”⁷⁰ Det må derfor konkluderes, at værdiforskellen skal være væsentlig i forhold til det samlede fællesbo, og det faktum, at den ene ægtefælle har indbragt den væsentligste del af fællesboet, kan ikke alene begrunde skævdeling.

Der kan opstå den situation, at den ene ægtefælles formue er steget væsentlig i værdi som følge af konjunkturstigninger. Det kan få den betydning, at formuen som ægtefællen indbragte eller har modtaget ved gave og arv før ægteskabets indgåelse efter stigningen udgør den væsentligste andel af fællesboet. Der kan angives eksempler fra praksis hvor skifteretten tager stilling til betydningen af konjunkturstigninger herunder TFA 2008.268 Ø, hvor Skifteretten bemærker at en væsentlig del af fællesboet stammer fra konjunkturstigninger, og TFA 2009.92 V hvor Skifteretten finder at en betydelig del af værdistigningen på ejendommen var konjunkturbestemt. Skifteretten finder i begge sager, at lighedeling ikke anses for åbenbart urimelig. Andersen og Danielsen angiver endvidere i *Urimeligt stillede ægtefæller - samspillet mellem familieret og aftaleret* (2009), at det vil tale imod skævdeling, såfremt de aktiver den ene ægtefælle har indbragt i boet, som følge af konjunkturstigninger, er steget i værdi.⁷¹ Hertil de bl.a. henviser til ovennævnte praksis. Det er ikke omtalt i forarbejderne til bestemmelsen eller øvrige forfattere, hvorvidt konjunkturstigninger har afgørende betydning for vurderingen af, om den ene ægtefælle har indbragt den væsentligste del af fællesboet. Det er derfor ikke muligt endeligt at konkludere, hvorvidt konjunkturbestemte stigninger har betydning for vurderingen af, om betingelserne for skævdeling er opfyldt, og det vil derfor afhænge af skifterettens vurdering.

6.1.1. Gælder der en bundgrænse for den samlede værdi af fællesboet?

Det har på baggrund af en dom fra 1976 været diskuteret, om der gælder en bundgrænse for, hvor stor den samlede værdi af fællesboet skal være, for at skævdelingsreglen finder anvendelse. Dommen omhandler et ægtepar, som blev gift i juni 1972 og separeret i 1973. Fællesboets værdi udgjorde ca. kr. 55.000, hvoraf mandens sommerhus havde en værdi af kr. 50.000, som derfor udgjorde den væsentligste del af værdien af fællesboet. De øvrige aktiver i fællesboet bestod hovedsageligt af indbo og værdien af forskellige pensionsordninger. Skifteretten finder at, manden

⁷⁰ TFA 2021.355 V, Skifterettens begrundelse og resultat

⁷¹ Andersen, Lyng Lennart & Danielsen, Svend, *Urimeligt stillede ægtefæller - samspillet mellem familieret og aftaleret*, 1. udgave, Thomsen Reuters Professional A/S, 2009, s. 192

må udtage kr. 10.000 forlods grundet ægteskabets korte varighed, hvorfor Skifteretten er af den overbevisning, at ligedeling vil være åbenbart urimelig. Landsretten finder derimod, at der ikke er grundlag for at skævdele, hvortil de udtaler følgende: *"Uanset ægteskabets korte varighed findes en ligedeling under de i sagen foreliggende omstændigheder - herunder fællesboaktivernes beskaffenhed og forholdsvis beskedne værdi - ikke at kunne anses for åbenbart urimelig, og bestemmelsen i skiftelovens § 69 a kan derfor ikke finde anvendelse"*⁷². Landsretten finder derfor i modsætning til Skifteretten, at betingelserne for skævdeling ikke er opfyldt, og sagen bliver hjemvist til Skifteretten til fornyet behandling. På baggrund af dommen har Niels Viltoft udtalt i sine kommentarer til fællesboskiftelovens § 69 a, at der som minimum må gælde en bundgrænse på kr. 50.000, som i dag vil have en værdi svarende til kr. 100.000, med den konsekvens, at der ikke vil ske skævdeling, hvis den samlede værdi af fællesboet ikke udgør minimum kr. 100.000. Baggrunden for hans holdning om en bundgrænse, findes i en gennemgang af afsagte domme vedrørende betingelserne i fællesboskiftelovens § 69 a, og det er konklusionen, at reglen i § 69 a ikke er anvendt i boer hvor den fælles nettoformue ikke overstiger kr. 50.000.⁷³ Denne holdning er der ikke enighed om i teorien, idet Marianne Holdgaard i sin artikel TFA.2010.4 gør gældende, at der kan foreligge situationer, hvor ægtefællerne møder hinanden kort før ægteskabets indgåelse, den ene har kr. 95.000 ved ægteskabets indgåelse, og den anden har stor gæld og ingen aktiver af værdi. Ved en opgørelse af fællesboet, vil den samlede værdi derfor udgøre kr. 95.000. I denne sag vil det ifølge Marianne Holdgaard ikke anses for sandsynligt, at domstolene alene på baggrund af fællesboets samlede værdi vil afvise anvendelsen af reglen i ÆFL § 33.⁷⁴ Det kan ikke endelig afklares i denne afhandling, om der gælder en undergrænse for, hvor stor værdien af fællesboet skal være, før domstolene afviser anvendelsen af skævdelingsreglen alene af den grund, idet det ikke på baggrund af nyere praksis eller forarbejderne til reglen i ÆFL § 33 kan afklares, om der gælder en bundgrænse for, hvor stor værdien af fællesboet bør være.

Det andet kriterium om at ægtefællen skal have erhvervet den væsentlige andel af fællesboet ved gaver og arv indebærer, at det stilles som et krav, at ydelsen modtages under ægteskabets beståen,

⁷² U 1976.752 V, Landsrettens begrundelse

⁷³ Olsen, Per Holkmann og Viltoft, Niels, Skifteloven kommenteret af Per Holkmann Olsen og Niels Viltoft, 1. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 1986, s. 384-385

⁷⁴ Marianne Holdgaard, i sin kommentarer til Lennart Lyng Andersen og Svend Danielsen: *Urimeligt stillede ægtefæller - samspillet mellem familieret og aftaleret*, TFA.2010.4, s. 3

og at det er en gave, som gives til den ene ægtefælle og ikke en fælles gave til dem begge.⁷⁵ Det ses afprøvet i TFA 2009.92 V, hvor ægteparret købte en ejendom i lige sameje af mandens far. Manden påberåber, at ejendommen alene var indbragt i ægteskabet af ham, idet der var sket en formueoverdragelse med et element af gave fra faderen. Det var ikke intentionen med gaven, at hustruens boslod skulle forøges ved ejendoms købet. I sagen finder Skifteretten, at mandens forældre har ydet ham en ikke ubetydelig gave set i sammenhæng med værdien af ægteparrets fællesbo. Ved sin vurdering lægger Skifteretten vægt på, at mandens søster i sammenhæng med ejendoms købet også modtog en gave fra forældrene på kr. 150.000. Skifteretten kommer derfor frem til, at manden erhvervede den væsentligste del af fællesboet i form af gave under ægteskabet, dog er de øvrige betingelser for skævdeling ikke opfyldt. Landsretten finder imidlertid, at gaven er givet til både manden og hustruen, hvorfor manden ikke erhvervede den væsentligste del af fællesboet på en måde, som kan begrunde skævdeling, og derfor bliver skævdeling ikke tilladt. I U 1980.463 Ø anmoder manden Skifteretten om at tillade skævdeling, idet ægtefællernes fælles bolig var opført på en grund, som blev givet til ham som delvis gave. Manden kræver at udtage kr. 120.000 forlods. Manden forklarer overfor Skifteretten, at han erhvervede grunden af sin far ved gave. Beløbet som manden kræver udtaget forlods svarer til den afgiftspligtige værdi af gaven. Værdierne i boet udgør kr. 530.000 for ejendommen, kr. 320.000 i gæld og kr. 50.000 i øvrige aktiver. Skifteretten accepterer ikke skævdeling grundet størrelsen af den samlede delingsformue samt varigheden af ægteskabet, hvorfor der bestod et økonomisk fællesskab mellem ægtefællerne. Landsretten lægger endvidere vægt på gavens størrelse set i forhold til det samlede fællesbo. I praksis indgår det derfor også i vurderingen, hvor stor en del af fællesboet ægtefællerne eller blot den ene ægtefælle har modtaget i gave. Det er ikke nok at begrunde skævdeling med, at det er en gave givet alene til den ene af ægtefællerne, som er tilfældet i U 1980.463 Ø, idet der også skal være en stor forskel mellem værdierne, som hver ægtefælle har indbragt eller erhvervet.

6.2. Åbenbart urimelig

Foruden at den ene ægtefælle skal have indbragt den væsentligste del af delingsformuen, er det desuden en betingelse for, at reglen i ÆFL § 33 finder anvendelse, at lighedeling ved separation eller

⁷⁵ Andersen, Lyng Lennart & Danielsen, Svend, Urimeligt stillede ægtefæller - samspillet mellem familieret og aftaleret, 1. udgave, Thomsen Reuters Professional A/S, 2009, s. 190

skilsmisse anses for "åbenbart urimelig". Det følger direkte af bestemmelsens ordlyd, at ægteskabets korte varighed og det økonomiske fællesskab mellem ægtefællerne, indgår som en del af urimelighedsvurderingen.⁷⁶ Der er således to tungtvejende hensyn, som skal inddrages i vurderingen af, om det vil være "åbenbart urimelig" at ligedele. Det er endog ikke ensbetydende med, at det er de eneste momenter, som inddrages i vurderingen, men de må anses for at skulle tillægges en vis vægt i forhold til øvrige momenter.⁷⁷ Ifølge forarbejderne er det skifteretten, som skal foretage et skøn i hver enkelt sag, og dermed afgøre om det skønnes åbenbart urimelig at ligedele efter de almindelige regler.⁷⁸ Det er derfor en konkret vurdering, skifteretten må foretage. Ifølge forarbejderne kan skifteretten blandt andet tillægge det vægt ved vurderingen af urimelighed, om ægtefællerne har etableret et fælles hjem, og om ægtefællerne bor på samme adresse efter ægteskabets indgåelse, eller om de kort tid efter flytter fra hinanden.⁷⁹ Det er derfor en helhedsbedømmelse, der må foretages, hvor ægteskabets korte varighed og det økonomiske fællesskab set i forhold til eventuelle andre konkrete momenter inddrages, og som har betydning, når urimelighedsvurderingen foretages. Ved en gennemgang af praksis danner sig alligevel et billede af, at skifteretten oftest foretager urimelighedsvurderingen alene på baggrund af en vurdering af ægteskabets varighed og ægtefællernes økonomiske fællesskab. Det er ikke ofte, at yderligere konkrete momenter inddrages i urimelighedsvurderingen. Alligevel kan det i enkelte domme antydes, at skifteretten reelt har undersøgt, om øvrige grunde taler for skævdeling, men at det ikke har været tilfældet. Som eksempel kan nævnes TFA 2021.355 V, hvor Skifteretten i sin begrundelse for ikke at tillade skævdeling efter ÆFL § 33 først konkluderer, at ægteskabet ikke anses for kortvarigt, og at ægtefællerne har haft et økonomisk fællesskab, hvorefter Skifteretten udtaler følgende: "*Herefter, og da der heller ikke i øvrigt er grundlag for, at M udtager en af retten skønsmæssigt fastsat andel af fællesboet, frifindes H*"⁸⁰. Skifteretten har derfor undersøgt, om der er øvrige grunde i den konkrete sag, som kan tale for et andet resultat. Det er blot ikke tilfældet. Det må alligevel konkluderes, at urimelighedsvurderingen i hovedparten af sager vedrørende skævdeling, afgøres ud fra kriterierne om, at ægteskabet skal være kortvarigt, og at ægtefællerne

⁷⁶ Lov om ægtefællers økonomiske forhold, lov nr. 548 af 30. maj 2017 med senere ændringer, § 33

⁷⁷ Andersen, Lyng Lennart & Danielsen, Svend, *Urimeligt stillede ægtefæller - samspillet mellem familieret og aftaleret*, 1. udgave, Thomsen Reuters Professional A/S, 2009, s. 193

⁷⁸ Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, s. 41

⁷⁹ Betænkning III nr. 716/1974 om formueordningen, s. 49

⁸⁰ TFA 2021.355 V, Skifterettens begrundelse og resultat

ikke har et økonomisk fællesskab.⁸¹ Hertil skal bemærkes, at inddragelse af øvrige momenter endvidere er diskuteret i retslitteraturen, idet Niels Viltoft i *Skiftelovskommentaren* (1986) angiver, at ægteskabets korte varighed og ægtefællernes økonomiske fællesskab gennem praksis er blevet betingelser, som udelukker skævdeling, såfremt de ikke er opfyldt - uanset forarbejderne lægger op til, at det er omstændigheder, som skal give skifteretten en vis vejledning om det abstrakte begreb "åbenbart urimelig".⁸² Niels Viltoft begrundet sin påstand med to utrykte Østre Landsretsdomme⁸³, hvorefter han alligevel angiver et eksempel fra praksis, hvor Landsretten finder lighedeling åbenbart urimelig, uden at kommentere på ægtefællernes økonomiske fællesskab.⁸⁴ Dette begrundet han med kriteriets vejledende moment. Hans endelige konklusion er derfor, at konkrete omstændigheder i de enkelte domme kan være udslagsgivende, uanset antagelsen om, at ægteskabets korte varighed og manglende økonomisk fællesskab anses at udelukke skævdeling.⁸⁵ Påstanden om at de i bestemmelsen angivne betingelser skal være opfyldt, for at skævdeling anerkendes, bakkes op af Andersen og Danielsen i deres bog *Urimeligt stillede ægtefæller - samspillet mellem familieret og aftaleret* (2009), hvori de også konkluderer, at der i nyere praksis ses en tendens til, at kriteriet omkring ægteskabets korte varighed og særligt det manglende økonomiske fællesskab bliver tillagt afgørende betydning ved urimelighedsvurderingen, hvorfor øvrige omstændigheder ikke ses tillagt betydelig vægt i vurderingen.⁸⁶ Rørdam angiver endvidere i bogen *Ægtefælleskifteloven med kommentarer* (2013), at skævdelingsreglens anvendelse som udgangspunkt er afskåret, såfremt ægteskabet har bestået i fem år eller derover, men med forbehold for at domstolene kan foretage en konkret afvejning i det enkelte tilfælde. Hun tilføjer hertil, at ægteskabets varighed ikke alene er af afgørende betydning, idet domstolene endvidere skal foretage en vurdering af, om ægtefællerne har haft et økonomisk fællesskab af betydning. Ved

⁸¹ Som eksempler kan nævnes U 1975.849 V, TFA.2010.625 V, TFA 2004.37 V

⁸² Olsen, Per Holkmann og Viltoft, Niels, *Skifteloven kommenteret af Per Holkmann Olsen og Niels Viltoft*, 1. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 1986, s. 384

⁸³ Utrykt Østre Landsrets dom af 5. juni 1970 (7. afdeling nr. 17/1970) og utrykt Østre Landsrets dom af 1. marts 1983 (10. afdeling 333/82)

⁸⁴ Det angivne eksempel er dommen U 1973.744 V

⁸⁵ Olsen, Per Holkmann og Viltoft, Niels, *Skifteloven kommenteret af Per Holkmann Olsen og Niels Viltoft*, 1. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 1986, s. 384-385

⁸⁶ Andersen, Lyng Lennart & Danielsen, Svend, *Urimeligt stillede ægtefæller - samspillet mellem familieret og aftaleret*, 1. udgave, Thomsen Reuters Professional A/S, 2009, s. 194

denne vurdering kan domstolene f.eks. foretage en vurdering af om en af ægtefællerne har bidraget til at forøge den anden ægtefælles formue under ægteskabets beståen.⁸⁷

I betænkning I nr. 305/1962 omtaler ægteskabsudvalget af 1957 dommen U 1956.163 Ø, som et af flere grundlag for, at der foreligger et behov for en regel, som åbner mulighed for at fravige udgangspunktet om lighedeling. Sagen omhandler et kortvarigt ægteskab, hvor den ene ægtefælle blev tilkendt godtgørelse grundet den anden ægtefælles grove krænkende adfærd bestående af utroskab med flere mænd og drabsforsøg. Dommen omhandler ikke konkret skævdelingsreglen, men muligheden for at få tilkendt godtgørelse. På baggrund af udvalgets henvisning til nævnte dom angiver Irene Nørgaard i *Familieret* (2019) alligevel, at der ved urimelighedsvurderingen kan inddrages momenter vedrørende den ene ægtefælles krænkende adfærd, herunder om den ene af ægtefællerne bærer skylden for ægteskabets opløsning. Foruden udvalgets gengivelse af dommen U 1956.163 Ø, henviser Irene Nørgaard endvidere til Gomards bog, *Skifteloven* (1964), hvor han også omtaler, at skyldsspørgsmålet kan have betydning for rimelighedsvurderingen.⁸⁸ Det er dog ikke muligt ud fra forarbejderne til skævdelingsreglen at tillægge skyldmomentet betydning ved afgørelsen af, om der skal ske skævdeling eller ej. Skyldsspørgsmålet ses inddraget i U 1992.311 Ø, hvor hustruen påberåber, at der ikke skal ske skævdeling som følge af, at manden har krænket hende. Krænkelsen begrundes i det faktum, at hun som fraskilt kvinde i Indien ikke vil have nemt ved at blive gift igen, grundet hendes ringe sociale status efter skilsmissen. Skifteretten finder, at der ikke er sket en krænkelse af hustruen, idet hun er meget veluddannet og har fast fuldtidsstilling med en løn over gennemsnittet i Indien. Skifteretten finder, at lighedeling vil være åbenbart urimelig på trods af hustruens påstand om krænkelse. Hertil bemærkes, at Skifteretten afgør urimelighedsvurderingen ud fra flere momenter, herunder ægteskabets varighed og ægtefællernes manglende økonomiske fællesskab. Det kan derfor ikke på baggrund af dommen endeligt konkluderes, hvorvidt skyldmomentet har betydning ved afgørelsen af, om der skal ske skævdeling. Det må derfor være op til skifteretten at vurdere, om det skal indgå i urimelighedsvurderingen.

⁸⁷ Rørdam, Julie Skat, *Ægtefælleskifteloven med kommentarer*, 1. udgave, Karnov Group Denmark A/S, 2013, s. 166-167

⁸⁸ Gomard, Bernhard, *Skifteloven*, nr. 155 af 30. november 1974, som ændret senest ved lov nr. 412 af 18. december 1963, 1. udgave, GEC Gads forlag, 1964, s. 226

6.2.1. Videregående vurdering af kriteriet ”åbenbart urimelig”

Praksis gennem en årrække danner et billede af, at reglen i ÆFL § 33 ikke prøves i videre omfang, idet der siden ægtefællelovens ikrafttrædelse den 1. januar 2018 alene er afsagt to afgørelser.⁸⁹ Reglen har derfor ikke stor praktisk betydning. Urimelighedsbetingelsen fremgår direkte af ordlyden i ÆFL § 33, idet lighedeling skal være ”åbenbart urimelig”.⁹⁰ Som følge heraf er det en tydelig og specifik betingelse for anvendelsen af reglen i ÆFL § 33. Det er netop denne betingelse, som i et vist omfang kan begrunde, hvorfor skævdeling ikke forekommer ofte i praksis. Foruden det i forudgående afsnit beskrevne omkring ægteskabets varighed og ægtefællernes økonomiske fællesskab, er det derfor relevant at undersøge den sproglige betydning af begrebet ”åbenbart urimelig” for at danne en forståelse for, hvilken vægt de enkelte elementer skal have, førend lighedeling ud fra en samlet vurdering anses for åbenbart urimelig.

Åbenbar urimelighed kan anses for at være et meget strengt kriterium. Reglens udformning og dermed også beslutningen om at bibeholde betingelsen om åbenbar urimelighed i bestemmelsens ordlyd gennem reglens løbende gennemgang ved lovændringen i 2011 og 2018, skal findes i det faktum, at det ikke skal være muligt at gifte sig og så hurtigt derefter skille sig til en formue, samt at det er lovgivers intention, at reglens anvendelsesområde skal være snævert.⁹¹ Det er grundtanken igennem lovgivningens udvikling, at kriteriet om åbenbar urimelighed skal medgå i bestemmelsens ordlyd, uanset det har været foreslået ved tidligere udvalgs undersøgelser, forud for udformningen af ægtefælleloven, at bestemmelsen ikke skal være nær så restriktiv som i tidligere lovgivning.⁹² Ved vurderingen af om lighedeling vil være åbenbart urimelig må domstolene, som nævnt ovenfor, foretage en konkret vurdering af omstændighederne i den enkelte sag, og derfor vil begrebet ”åbenbart urimelig” blive forsøgt defineret i det følgende, for at danne en forståelse af dets indhold.

6.2.2. Sproglig forståelse af begreberne åbenbar og urimelig

Helt grundlæggende gælder der ikke en entydig sproglig forståelse af ordene åbenbar og urimelig. Den danske ordbog anvender udtrykket ”urimelig” som synonym for ”ikke rimelig, fx uretfærdig,

⁸⁹ TFA 2021.355 V og TFA 2022.271 V

⁹⁰ Lov om ægtefællers økonomiske forhold, lov nr. 548 af 30. maj 2017 med senere ændringer, uddrag af § 33

⁹¹ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 3.4.3., afsnit 11

⁹² Betænkning III nr. 716/1974 om formueordningen, s. 50

*meget dyr, krævende eller på anden måde uacceptabel*⁹³. Betydningen af ordet læner sig derfor op ad en vurdering af, hvad der anses for retfærdigt. I lovgivningen anvendes ordet *"ubilligt"* i samme omfang som ordet urimelig, idet begge begreber har en tæt sammenhæng. Den danske ordbog angiver betydningen af udtrykket *"ubilligt"* som noget *"som strider mod den almindelige retsopfattelse eller opfattelse af hvad der er rimeligt"*⁹⁴. Begge begrebers sproglige forståelse er udtryk for, at rimelighed må anses som det modsatte af urimelighed, og at det derfor må blive en vurdering af, hvad der ikke anses for rimeligt ved vurderingen af, hvad der er urimeligt. Betegnelsen *"åbenbar"* kan ifølge den danske ordbog være synonym for *"tydelig for enhver; umiddelbart synlig eller forståelig"*⁹⁵. Uanset begreberne forsøges beskrevet ud fra en analyse af den sproglige forståelse af begreberne *"urimelig"* og *"åbenbar"* uden for den juridiske sprogforståelse, kan denne analyse ikke give et udtømmende og klart svar på, hvilken betydning begreberne har. Ved den retlige bedømmelse er det derfor en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, hvornår åbenbar urimelighed foreligger.

6.2.3. Tilsvarende regler af fortolkningsmæssigt bidrag

Idet det ikke er muligt ud fra en almindelig begrebsanalyse entydigt at fastlægge betydningen af *"åbenbart urimelig"*, er det nødvendigt at analysere begreberne ved hjælp af øvrige reglers anvendelse heraf. Reglen i ÆFL § 33 anvendes ikke ofte i praksis, hvorfor det er relevant at undersøge, hvorvidt kriteriet om åbenbar urimelighed praktiseres strengt ved domstolene. For at undersøge dette er det nødvendigt at hente fortolkningsbidrag i andre regler i ægtefælleloven og anden lovgivning, som også anvender begrebet urimelighed som et kriterium for reglernes anvendelighed.

6.2.3.1. Familierettens regler om urimelighed

I familieretten opereres ikke med en entydig forståelse af urimelighedskriteriet, uanset det anvendes flere steder i den familieretlige lovgivning, heriblandt reglen i ÆFL § 33. Der skal derfor som udgangspunkt foretages en konkret vurderingen ud fra de hensyn og kriterier, som gør sig gældende i det enkelte tilfælde i overensstemmelse med den enkelte bestemmelse.

⁹³ <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=urimelig>, senest besøgt 15. maj 2023 kl. 16:45

⁹⁴ <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=ubilligt>, senest besøgt 15. maj 2023 kl. 16:47

⁹⁵ <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=åbenbar>, senest besøgt 15. maj 2023 kl. 16:48

Urimelighedskriteriet bliver ikke alene anvendt i ÆFL § 33. Det anvendes også i ÆFL §§ 42, 45 og 58. Der er i dansk familieretlig litteratur ikke uddybende angivet en overordnet forståelse af begrebet urimelighed. I forbindelse med løbende ændringer af den familieretlige lovgivning, er der udarbejdet betænkninger og sammensat udvalg, som alle har drøftet eller blot nævnt begreberne urimelig, ubillig og åbenbart urimelig. Begreberne anvendes ikke kontinuerligt i lovgivningen. Som eksempel kan nævnes ÆFL §§ 42 og 45 som anvender begrebet "urimeligt", og ÆFL §§ 33 og 58 som anvender begrebet "åbenbart urimelig". Det kan endvidere nævnes, at begrebet "åbenbart urimelig" anvendes under udvalgets kommentarer i forbindelse med forslaget § 55 i Betænkning II nr. 369/1964. Udvalget er imidlertid ikke konsekvent i deres anvendelse af udtrykket "*åbenbart urimelig*", idet de kort efter beskriver situationen som "*klart urimelige tilfælde (...)*"⁹⁶. Det skal alligevel bemærkes, at begreberne "klart urimelig" og "åbenbart urimelig" må have ens indhold, som konkluderet nedenfor i afsnit 6.2.3.2. I Betænkning III nr. 716/1974 nævner ægteskabsudvalget af 1969 begrebet "åbenbart urimelig" ved udvalgets beskrivelse af grundbetingelserne for afvigelse af lighedingsreglen, den daværende § 69 a i fællesboskifteloven. Udvalget henviser til, at det er skifteretten, som skal foretage et skøn ved vurderingen af, hvorvidt lighedling vil være åbenbart urimelig.⁹⁷ Dette danner grundlag for en formodning for, at det ikke er muligt at fastlægge et fuldt defineret begreb, idet det i sidste ende bliver afgjort ud fra et konkret skøn. Udvalget fastlægger helt grundlæggende, at grundbetingelsen for at afvige reglerne om lighedling er, at den ene ægtefælle skal anses for at blive stillet åbenbart urimelig, såfremt der ikke sker en fravigelse af lighedlingen, hvilket også fremgår direkte af ordlyden i ÆFL § 33. De fortsætter endvidere med at pointere, at kriteriet "åbenbart urimelig" er et meget strengt kriterium.⁹⁸ Som et eksempel på, hvornår åbenbart urimelighed kan foreligge, udtaler udvalget, at en situation hvor en ægtefælle har givet en særegave til den anden ægtefælle i forbindelse med ægteskabets indgåelse, kan stille den givende ægtefælle åbenbart urimelig, såfremt ægteskabet er kortvarigt. De henviser endvidere til, at det ved vurderingen af ægtefællernes økonomi set i sammenhæng med vurderingen af åbenbar urimelighed, er relevant at undersøge ægtefællernes formuer både ved indgåelsen af ægteskabet og på tidspunktet for vurderingen af, hvorvidt der foreligger åbenbar urimelighed.⁹⁹ Udvalget

⁹⁶ Betænkning II nr. 369/1964 om ægteskabets indgåelse og opløsning samt forældremyndighed om samkvemsret, s. 111

⁹⁷ Betænkning III nr. 716/1974 om formueordningen, s. 49

⁹⁸ Betænkning III nr. 716/1974 om formueordningen, s. 50

⁹⁹ Betænkning III nr. 716/1974 om formueordningen, s. 51

overvejer derfor at anvende kriteriet *"væsentligt ringere end stemmende med billighed"*¹⁰⁰ i stedet for "åbenbart urimelig", men det strenge kriterium om åbenbar urimelighed bliver imidlertid bevaret. Dette på trods af, at udvalget er bevidst om, at der på tidspunktet inden for den formueretlige lovgivning drøftes muligheder for at indsætte en generalklausul, som skal give videre muligheder for at tilsidesætte aftaler som urimelige. Udvalget er derfor opmærksomme på ikke at udforme en regel inden for familieretten, som kan anses for mere snæver end inden for aftaleretten.¹⁰¹ Dette er ikke blevet en realitet efter udformningen af generalklausulen i aftalelovens § 36, i det følgende forkortet AFTL, da denne regel bevidst anvender udtrykket "urimelig" fremfor "åbenbart urimelig", da anvendelsesområdet for generalklausulen ikke skal begrænses for strengt, hvilket er beskrevet yderligere straks nedenfor i afsnit 6.2.3.2. På baggrund af udvalgets givne eksempler, og intentionen bag reglen i ÆFL § 33, må det kunne udledes, at det har betydeligt vægt i urimelighedsvurderingen i den familieretlige lovgivning, at den ene ægtefælle overfører andele af sin egen formue til den anden ægtefælle - specielt formueoverførsler som holdes uden for delingen, som fx særeje. Det har endvidere betydning, om den ene ægtefælle har en større formue end den anden ægtefælle set i sammenhæng med ægtefællernes samlede økonomi generelt under ægteskabet. Dette skal sammenholdes med, at intentionen bag reglen er, at der skal meget til førend situationen anses for åbenbart urimelig, idet reglens anvendelsesområde ifølge forarbejderne skal være snævert¹⁰². Udvalgets bemærkninger om ægtefællernes økonomi skal sammenholdes med, om ægteskabet har været kortvarigt og eventuelle øvrige elementer. Det er derfor ikke altid tilstrækkeligt, at den ene ægtefælle har givet en gave som særeje, såfremt ægteskabet ikke har været kortvarigt. Dette kan også begrunde lovgivers valg om ikke at anvende udvalgets foreslåede formulering *"væsentligt ringere end stemmende med billighed"*. Såfremt en mildere formulering af urimelighedsbetingelsen bliver anvendt i ordlyden af ÆFL § 33, vil formålet med reglens strenge anvendelseskrav ikke blive opfyldt.

¹⁰⁰ Betænkning III nr. 716/1974 om formueordningen, s. 50

¹⁰¹ Betænkning III nr. 716/1974 om formueordningen, s. 50

¹⁰² Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 3.4.3., afsnit

6.2.3.2. *Formuerettens anvendelse af urimelighed*

Som nævnt ovenfor gælder der ikke en egentlig definition af begrebet urimelighed inden for familierettens område, og derfor skal der foretages en skønsmæssig afvejning ud fra bestemmelsens angivne elementer sammenholdt med den konkrete situation. Det er derfor relevant at undersøge, hvorvidt aftalelovens anvendelse af urimelighedsbegrebet kan give et fortolkningsbidrag ved vurderingen af urimelighedskriteriet. Som udgangspunkt gælder aftalelovens regler ikke for skævdelingsreglen i ÆFL § 33, idet det ikke er en aftale indgået mellem ægtefællerne, men en lovbestemt undtagelse, som finder anvendelse, såfremt betingelserne herfor er opfyldt. Det er en lovhjemlet mulighed, og indeholder derfor ikke et aftaleretligt element. Lovgiver har alligevel valgt, at reglens anvendelse skal afhænge af en urimelighedsvurdering. Det er dog ikke helt den samme vurdering som i aftalesituationen, idet de enkelte momenter i selve urimelighedsvurderingen skal findes i ordlyden, forarbejderne og praksis. Det er alligevel, uanset reglen i ÆFL § 33 ikke indeholder et aftaleretligt element, relevant at søge bidrag i aftaleretten, når kriteriet om åbenbar urimelighed i ÆFL § 33 søges analyseret, idet aftaleretten og familieretten udvikler sig i retning af større mulighed for individuelle aftaler, som fraviger de almindeligt gældende regler.¹⁰³

Af retspraksis kan det udledes, at formuerettens regler anvendes sideløbende med familieretten. Det er specielt i sager om urimelighed mellem ægtefæller i forbindelse med skifte, at formueretten bliver inddraget til at styrke grundlaget for urimelighedsvurderingen. Det er oftest reglen i AFTL § 36, som bliver påberåbt i familieretlige sager, hvor den ene ægtefælle påberåber sig urimelighed.¹⁰⁴ Det er derfor muligt at anvende aftalelovens urimelighedsvurdering i et vist omfang, når det skal undersøges, hvilken betydning kriteriet ”åbenbart urimelig” i ÆFL § 33 har.

Når begrebet urimelighed skal analyseres i lyset af aftaleretten, er reglen i AFTL § 36 et åbenlyst udgangspunkt. AFTL § 36 regulerer en aftales ugyldighed, såfremt aftalen helt eller delvist anses for urimelig. Ordet ”urimelig” er ikke et endeligt defineret begreb, idet det er lavet til at skulle vurderes i den konkrete situation. Forslaget bag generalklausulen i AFTL § 36 er i store træk baseret på Stig

¹⁰³ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 1., afsnit 9

¹⁰⁴ Som eksempler kan nævnes, TFA 2021.322 og TFA 2021.190

Jørgensens foreløbige redegørelse om formuerettens generalklausuler samt regeringens generelle bemærkninger.¹⁰⁵ I Stig Jørgensens indledende bemærkninger til bestemmelsen i AFTL § 36 angiver han, at de tidligere generalklausuler efter hans overbevisning ikke er anvendt i praksis, idet bestemmelserne bl.a. anvender udtrykket "åbenbart ubilligt". Han fortsætter derefter med at pointere, at den nye generalklausul ikke skal anvende de afskrækkende udtryk, som de tidligere generalklausuler anvender. Som følge deraf angiver han følgende omkring brugen af begrebet åbenbart urimelig: *Der bør navnlig ikke stilles krav om, at urimeligheden skal være klar eller åbenbar.*¹⁰⁶ Han følger herefter op ved at angive, at begrebet "åbenbart" ikke er sprogligt dækkende, idet det betyder, at urimeligheden skal være tydelig og åbenlys, og der skal derfor foreligge en særlig grad af urimelighed, førend der foreligger åbenbar urimelighed. Ved udformningen af generalklausulen, som i dag findes i AFTL § 36, er lovgiver derfor opmærksom på ikke at anvende stærke udtryk som "åbenbart" eller "klart" i forlængelse af urimelighedsbedømmelsen, idet de i bemærkningerne til lovforslaget er enige med Stig Jørgensens redegørelse. Lovgiver tiltræder derfor Stig Jørgensens forslag om ikke at anvende for strenge begreber i bestemmelsens ordlyd. Stig Jørgensens redegørelse bliver derfor i store træk fulgt ved udformningen, fordi ønsket er, at generalklausulen skal være mere anvendelig. Ved den endelige bestemmelse bliver alene ordet "urimelig" anvendt, idet det svækker kravene til bestemmelsens anvendelse.¹⁰⁷ Ved gennemførelsen af AFTL § 36 bliver det endvidere gjort klart, at der ikke er forskel på anvendelsen af formulering "åbenbart ubilligt" og "åbenbart urimelig". Ud fra Stig Jørgensens redegørelse og det efterfølgende lovforslag må det derfor konkluderes, at urimelighedsbedømmelsen bliver strengere ved anvendelsen af begrebet "åbenbart" i forlængelse af urimelighed, idet der skal foreligge en mere speciel grad af urimelighed. Ved anvendelsen af begrebet "åbenbart urimelig" i ÆFL § 33, må det derfor kunne udledes af motiverne og redegørelsen bag generalklausulen i aftaleloven, at der skal mere til førend der foreligger kvalificeret urimelighed i ÆFL § 33 end ved AFTL § 36. Uanset reglen i ÆFL § 33 påvirkes af andre synspunkter end alene AFTL § 36, må reglen ved i sin ordlyd at angive kriteriet "åbenbart urimelig" anses som en streng

¹⁰⁵ Bemærkninger til Bemærkninger til lovforslag L 42, Lov om ændring af borgerlig straffelov, aftaleloven m. v. (Bekæmpelse af skadelig økonomisk virksomhed m. v.), fremsat den 28. januar 1975 af justitsministeren, bemærkninger til § 36

¹⁰⁶ Jørgensen, Stig, Foreløbig redegørelse om formuerettens generalklausuler, 1974, s. 24

¹⁰⁷ Bemærkninger til forslag til Lov om ændring af borgerlig straffelov, aftaleloven m. v. (Bekæmpelse af skadelig økonomisk virksomhed m. v.), fremsat den 28. januar 1975 af justitsministeren, bemærkninger til § 36

regel, da motiverne bag AFTL § 36 anvendes som bidrag til begrebsdefinitionen. Lighedeling skal derfor klart og tydeligt være urimelig førend reglen i ÆFL § 33 finder anvendelse, hvilket også er i overensstemmelse med motiverne bag bestemmelsen.¹⁰⁸

6.3. Kortvarigt ægteskab

Som nævnt ovenfor er ægteskabets varighed angivet som en del af urimelighedsvurderingen i ÆFL § 33. Ægteskabets varighed beregnes som udgangspunkt fra ægteskabets start og frem til ophørsdagen. Ægteskabets varighed indgår som en del af en helhedsbedømmelse sammen med ægtefællernes økonomiske fællesskab og øvrige konkrete omstændigheder, ved vurderingen af om lighedeling anses for åbenbart urimelig. Det bliver alligevel i Betænkning I nr. 305/1962 vedrørende reglen i § 69 a gjort klart, at det må anses som en klar betingelse, for at tillade skævdeling, at ægteskabet anses for kortvarigt. Dette grundet det uhensigtsmæssige og urimelige ved, at ægtefæller skal kunne lade sig skille til en formue, allerede få år efter ægteskabets indgåelse.¹⁰⁹ For at kunne foretage en vurdering af om reglen i ÆFL § 33 finder anvendelse, er det derfor nødvendigt at få analyseret, hvornår et ægteskab anses for kortvarigt.

Det er ikke intentionen bag skævdelingsreglen at fastsætte en bestemt tidsgrænse for, hvornår ægteskabet anses for kortvarigt i bestemmelsens ordlyd, idet der i så fald er en formodning for, at ægtefæller går ud fra, at der konsekvent sker skævdeling ved ægteskaber med kortere varighed end den i ordlyden angivne periode, og omvendt at der ikke sker skævdeling, såfremt ægteskabet har varet længere end den i ordlyden angivne periode.¹¹⁰ Uanset bestemmelsens ordlyd er det dog grundtanken, at reglen kun skal finde anvendelse ved helt særlige tilfælde, såfremt ægteskabet har bestået i mere end fem år.¹¹¹ Ifølge forarbejderne anses et ægteskab derfor som kortvarigt, såfremt det har varet i ikke længere end fem år. Som følge deraf må det i almindelighed udelukkes at anvende reglen ved ægteskaber, som har varet længere end fem år. Dette fastslås i TFA 2022.271 V, som omhandler et ægtepar, som blev gift i maj 2008, flyttede sammen i juni 2008 og forud for

¹⁰⁸ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 3.4.1.2., afsnit 3

¹⁰⁹ Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, s. 22

¹¹⁰ Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, s. 22

¹¹¹ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 3.4.1.2., afsnit 3

ægteskabet havde været i et forhold i fire år. Ægteparret flyttede fra hinanden i 2013 og indgav begæring om skilsmisse den 11. januar 2018. Skifteretten finder, at der ikke er tale om et kortvarigt ægteskab, hvortil Skifteretten udtaler følgende: *"Efter en samlet vurdering, herunder særligt efter ægteskabets varighed, herunder oplysningerne om, at parterne efter ægteskabets indgåelse har boet sammen på adressen E-vej 106 i mere end 5 år (...)"*¹¹². Det gøres derfor klart af Skifteretten, at det faktum, at de har boet sammen i mere end fem år, er med til at begrunde, at ægteskabet ikke anses for kortvarigt. Skifteretten bemærker endvidere følgende vedrørende beregning af ægteskabets varighed: *"Det forhold, at parterne, mens de boede sammen, havde alvorlige samlivsproblemer, kan ikke føre til et andet resultat"*¹¹³. Landsretten stadfæster Skifterettens dom med henvisning til ægteskabets varighed og konkret det faktum, at ægtefællerne først anses for at have ophævet samlivet i 2013. Et andet eksempel er U 2007.939 Ø (TFA2007.253/2), hvor ægtefællerne flyttede sammen i 1987/88, hvorefter de blev gift i maj 2005, ophævede samlivet i juli 2005 og blev endeligt skilt i 2005. Hertil udtaler Skifteretten følgende: *"[...] med bemærkning, at der i retspraksis ikke ses at være sket hverken hel eller delvis skævdeling, hvis den samlede samlivs- og ægteskabstid har varet længere end 5-6 år, tages sagsøgtes principale påstand til følge"*¹¹⁴. Omvendt er det udgangspunktet i praksis, at domstolene accepterer reglens anvendelse i tilfælde, hvor ægtefællerne samlet har været gift ikke længere end fem år. Som eksempler kan nævnes U 1973.744 V, hvor skævdeling bliver tilladt efter fire års ægteskab og et forudgående samliv i to år, TFA 2001.24 V, hvor skævdeling bliver tilladt efter fire til fem års ægteskab og U 1992.311 Ø, hvor skævdeling bliver tilladt efter seks uger ægteskab.

Selvom der gælder en regel om, at et ægteskab som hovedregel anses for kortvarigt, såfremt det har bestået i fem år eller mindre, er det ikke givet, at domstolene tillader skævdeling. Dette ses tydeligt i praksis, hvor domstolene, uanset ægteskabet har bestået i under fem år, ikke altid tillader skævdeling. Dette både henset til, at det ifølge forarbejderne ikke skal være en selvfølge, at skævdeling tillades, udelukkende fordi ægteskabets varighed er kortere end fem år, men også fordi ægteskabets varighed alene er en del af urimelighedsvurderingen. Det er ofte tilfældet, at ægteskabet har været kortvarigt, men fordi ægtefællerne har haft økonomisk fællesskab af en vis

¹¹² TFA 2022.271 V, rettens begrundelse og resultat

¹¹³ TFA 2022.271 V, rettens begrundelse og resultat

¹¹⁴ U 2007.939 Ø (TFA2007.253/2), Skifterettens begrundelse og resultat

betydning, tillades skævdeling ikke. Som eksempler kan nævnes U 1976.752 V, hvor manden ikke får medhold i sin påstand om skævdeling, uanset ægteskabet på et år og seks måneder må anses som kortvarigt, og U 2000.1867 V (TFA 2000.342), hvor skævdeling ikke tillades uanset retten finder, at ægteskabet var kortvarigt, fordi ægtefællerne ikke holdt deres økonomi adskilt. Ægteskabets korte varighed er derfor et af flere elementer, som kan begrunde skævdeling efter reglen i ÆFL § 33. Foruden ægteskabets varighed er også ægtefællernes økonomiske fællesskab af betydning for vurderingen, hvilket vil blive beskrevet og analyseret dybdegående i afsnit 6.4.

6.3.1. Kortere varighed i ÆFL § 35

Selvom det er angivet i forarbejderne til ÆFL § 33, at et ægteskab anses for kortvarigt, såfremt det har varet i op til fem år, er det alligevel overladt til skifteretten at foretage den endelige vurdering i den enkelte sag. Derfor er det relevant at inddrage fortolkningsbidrag ved vurdering af, hvornår et ægteskab anses for kortvarigt for at kunne drage en endelig konklusion.

Det er ikke alene i ÆFL § 33, at ægteskabets korte varighed har betydning for, i hvilket omfang ægtefællerne er forpligtet til at dele deres fælles formue lige. ÆFL § 35 anvender også ægteskabets varighed ved vurderingen af, i hvilket omfang ægtefællernes pensionsrettigheder indgår i formuedelingen. Bestemmelsens ordlyd er følgende:

Har ægteskabet været af kortere varighed, indgår ingen pensionsrettigheder i formuedelingen.

Stk. 2. Beløb fra alders- og kapitalpension, supplerende engangssum og supplerende engangsydelse, der er udbetalt, indgår ikke i formuedelingen, i det omfang beløbene ikke må anses for at være forbrugt. Tilsvarende gælder indtægter af beløbene og det, der træder i stedet for beløbene.

Stk. 3. Stk. 2 finder ikke anvendelse på beløb, der ved udbetalingen har mistet deres karakter af pensionsopsparing.¹¹⁵

På samme måde som ÆFL § 33, anvender ÆFL § 35 ægteskabets varighed som en betingelse for, at bestemmelsen finder anvendelse. Derfor er netop denne bestemmelse i ægtefælleloven et relevant fortolkningsbidrag til forståelsen af, hvornår et ægteskab anses for kortvarigt i ÆFL § 33. Der gælder

¹¹⁵ Lov om ægtefællers økonomiske forhold, lov nr. 548 af 30. maj 2017 med senere ændringer, § 35

dog nogle sproglige nuancer mellem bestemmelserne, idet ÆFL § 33 anvender begrebet "kortvarigt ægteskab" og ÆFL § 35 anvender begrebet "kortere varighed". Det er derfor relevant at undersøge, om de to begreber har forskellig retsvirkning ved vurderingen af, hvornår et ægteskab anses for kortvarigt. Som nævnt ovenfor gælder det for ÆFL § 33, at et ægteskab som udgangspunkt anses for kortvarigt, såfremt det har bestået i fem år eller mindre. Det følger af ministeriets almindelige bemærkninger til lovforslag L 178 af 29. marts 2017, at det også er udgangspunktet ved ÆFL § 35, at et ægteskab anses for at være af kortere varighed, såfremt det har varet i fem år eller mindre.¹¹⁶ Endvidere kan nævnes, at Familienministeren ved sit svar på spørgsmål af 7. april 2006 henviser til bestemmelsen om skævdeling i den forhenværende regel i § 69 a fællesboskifteloven ved spørgsmålet angående vurderingen af, hvornår et ægteskab anses for kortvarigt.¹¹⁷ Denne henvisning må opfattes som en konstatering af, at vurderingen af hvornår et ægteskab er kortvarigt, i store træk må være den samme i ÆFL § 35 som ved ÆFL § 33. Hertil bemærkes, at reglen i ÆFL § 33 også omfatter ægtefællernes pensionsrettigheder. Dette forstærker formodningen for, at et kortvarigt ægteskab i den familieretlige lovgivning må anses for at være ægteskab, som har bestået i fem år eller mindre, hvorfor der skal meget til førend skævdeling tillades, såfremt ægteskabet har bestået længere end fem år, hvilket også er i overensstemmelse med hensigten bag bestemmelsens anvendelsesområde.¹¹⁸

6.3.2. Betydning af forudgående samliv

Siden 1980'erne og frem til nu er der sket en stigning i antallet af ugifte samlevende, altså par som bor på samme folkeregisteradresse, men som ikke er gift.¹¹⁹ Som nævnt ovenfor i afsnit 2 har ægteskabets indgåelse den retlige konsekvens, at ægtefællerne bliver omfattet af en "regelpakke", herunder at der skal ske ligedeling af fællesboet ved skilsmisse og separation. Forinden ægteskabets indgåelse, hvor parret alene er samlevende, vil de ved samlivets ophør kunne gå hver for sig, med hvad de hver ejer, fordi de endnu ikke er omfattet af formueordningen. Der gælder ikke regler, som

¹¹⁶ Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, til § 35, i lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017

¹¹⁷ Familienministerens svar af 7. april 2006 på lovtekniske spørgsmål nr. 13 fra advokat Jørgen Grønberg af 14. marts 2006

¹¹⁸ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 3.4.1.2., afsnit 3

¹¹⁹ Danmarks Statistik, Befolkning, FAM44N, se bilag 2

pålægger dem at dele deres formue, fordi de alene er samlevende, dog med undtagelse af muligheden for at få et i praksis skabt kompensationskrav, såfremt den ene har skabt en formue grundet den andens indsats med den konsekvens, at den anden ægtefælle står tilbage uden midler.¹²⁰ Ved analysen af hvornår et ægteskab anses for kortvarigt ifølge ÆFL § 33, er det derfor relevant at undersøge, i hvilket omfang samliv forud for ægteskabets indgåelse bliver inddraget i vurderingen af, hvornår et ægteskab anses for kortvarigt. Det kan virke urimeligt for den ægtefælle, som ønsker skævdeling, at en periode hvor ægtefællerne har valgt ikke at være gift, skal indgå i vurderingen af en regel, som behandler deling ved ægteskabets ophør. Modsætningsvis kan der argumenteres for, at længere tids samliv også indebærer, at mange par indretter sig i fællesskab med bl.a. fælles bolig og økonomi. Fællesskabet kan således allerede være etableret forud for ægteskabets indgåelse, og det kan være svært at definere, hvem der ejer hvad ved ægteskabets indgåelse. Det skal også bemærkes, at ægtefæller som får prøvet anvendelsen af ÆFL § 33 netop har valgt ikke at forblive samlevende, idet de har indgået ægteskab. Ægtefællerne har derfor senere i deres forhold besluttet at blive omfattet af regelpakken, som følger med ægteskabet.

Ved vurderingen af hvornår et ægteskab anses for kortvarigt i overensstemmelse med ÆFL § 33, må det derfor analyseres ud fra bestemmelsens ordlyd, forarbejder og praksis hertil, om ægtefællers forudgående samliv skal medgå i vurderingen af ægteskabets varighed. Det fremgår ikke direkte af bestemmelsens ordlyd, at forudgående samliv skal inddrages ved vurderingen af ægteskabets varighed. Modsætningsvist vil det kunne antages, at bestemmelsens ordlyd indikerer, at det alene er selve ægteskabets varighed, der skal tillægges betydning ved vurderingen. Dette særligt fordi ordlyden anvender betegnelsen "*ægteskabets varighed*"¹²¹, og dermed ved en direkte læsning vil kunne forstås således, at varigheden beregnes udelukkende med inddragelse af årene, hvor ægteskabet består og dermed ikke det forudgående samliv. Forarbejderne til reglen i ÆFL § 33 angiver følgende vedrørende forudgående samlivs betydning for vurderingen af, om ægteskabet anses for kortvarigt: "*I retspraksis er der ved vurderingen af, om ægteskabet har været kortvarigt, tillige lagt vægt på et forudgående samliv*"¹²². Senere under bemærkningerne til bestemmelsen i ÆFL § 33 angives endvidere følgende: "*Ved vurderingen af, om ægteskabet har været kortvarigt,*

¹²⁰ Naur, Eva, mf., Familieret, 4. udgave, Djøf Forlag, 2019, s. 332

¹²¹ Lov om ægtefællers økonomiske forhold, lov nr. 548 af 30. maj 2017 med senere ændringer, § 33

¹²² Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 3.4.1.2

*lægges der tillige vægt på et forudgående samliv*¹²³. Forarbejderne angiver derved først, at der i praksis er udviklet en formodning for, at domstolene, ved vurderingen af om ægteskabet anses for kortvarigt, er af den opfattelse, at forudgående samliv skal medregnes. Efterfølgende angiver de, at der ved vurderingen af, om ægteskabet har været kortvarigt, skal lægges vægt på ægtefællernes forudgående samliv. Ved den nye regel i ÆFL § 33 har lovgiver derfor taget særskilt stilling til, at forudgående samliv skal tillægges vægt ved vurderingen af, om et ægteskab anses for kortvarigt. Dette ses også efterlevet i en nyere afgørelse TFA 2021.355 V. Sagen omhandler et ægtepar, som skilles efter ca. et års ægteskab. Forud for ægteskabet boede ægtefællerne sammen i fem år. Ifølge manden vil lighedeling af det fælles bo anses for åbenbart urimelig, idet ægteskabets varighed på et år og fem dage må anses for kortvarigt. Hertil tilføjer manden, at parrets forudgående samliv bør have begrænset betydning ved vurderingen af, om ægteskabet anses for kortvarigt. Modsat gør hustruen gældende, at parrets forudgående samliv bør inddrages i vurderingen af, om ægteskabet har været kortvarigt. Skifteretten finder, at ægteskabet ikke kan anses for kortvarigt. Ved vurderingen heraf inddrager de samlivsperioden inden ægteskabets indgåelse. På baggrund heraf og den samlede urimelighedsvurdering anser Skifteretten ikke lighedeling som værende åbenbart urimelig. Landsretten stadfæster Skifterettens resultat og henviser til Skifterettens begrundelse. Landsretten er således enig med Skifterettens vurdering af ægteskabets varighed, og domstolene vil derfor i dag medregne det forudgående samliv ved vurderingen af ægteskabets varighed.

I Retsvirkningslovsudvalgets betænkning bliver det forudgående samliv også inddraget i udvalgets forslag til en ny legal formueordning. Flertallet redegør for i hvilket omfang det forudgående samliv får betydning for beregning af ægteskabets varighed. Flertallet anfører, at såfremt ægtefællerne har levet på samme bopæl i en længere periode forud for ægteskabets indgåelse, vil der allerede forinden ægteskabet foreligge et økonomisk fællesskab. Det betyder, at ægtefællerne allerede ved ægteskabets indgåelse kan være i tvivl om hvem, der ejer hvad. Det er derfor en del af flertallets forslag til trinvis lighedelings-modellen, at når det forudgående samliv overstiger to år, skal det tillægges beregningen af den trinvis optrapning af den del af formuen, som skal lignedes. Således forudgående samliv som bestod ud over to år forud for ægteskabets indgåelse, bliver talt med i

¹²³ Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, til § 33, i lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017

beregningen. Det er ikke flertallets overbevisning, at der må være krav om fælles folkeregisteradresse, men samlivet skal naturligvis kunne bevises.¹²⁴ Mindretallet omtaler også det forudgående samlivs betydning for skævdeling i henhold til indbragte værdier-modellen. Ved Indbragte midler-modellen er det værdierne på tidspunktet for ægteskabets indgåelse, som har betydning for udtagelsesretten. Det er ifølge mindretallet ikke muligt at inddrage forudgående samliv ved vurderingen, fordi det vil bevirke lovtekniske og bevismæssige problematikker. På den baggrund vil inddragelse af forudgående samliv medvirke til et større antal retssager. De henviser endvidere til vurderingen ifølge ÆFL § 35, hvorefter det forudgående samliv ifølge forarbejderne hertil ikke skal inddrages ved vurderingen af reglens anvendelse.¹²⁵ Hverken flertallets eller mindretallets forslag bliver fulgt ved udformningen af ægtefælleloven, men tankerne bag forslagene og udvalgets stillingtagen til om, og i hvilket omfang, forudgående samliv skal tillægges vægt, kan danne en forståelse af, at forudgående samliv ved lovudvikling i skilsmisseretten i dag spiller en væsentlig rolle, og at det derfor er relevant at tage stilling til ved analysen af begrebet kortvarigt ægteskab.

Idet reglen i ÆFL § 33 som udgangspunkt er en videreførelse af de tidligere bestemmelser i ægtefælleskiftelovens § 61 og fællesboskifteloven § 69 a, er det også relevant at undersøge, om også de tidligere forarbejder tager stilling til, hvorvidt forudgående samliv skal indgå i vurderingen. Bemærkningerne til den tidligere regel i fællesboskiftelovens § 69 a omtaler ikke, hvorvidt forudgående samliv kan eller skal medgå i vurderingen af, om ægteskabet har været kortvarigt.¹²⁶ Det samme er tilfældet i forarbejderne til ÆSKL § 61, idet bestemmelsen viderefører den tidligere regel i fællesboskiftelovens § 69 a.¹²⁷ Dette kan give et indtryk af, at inddragelse af forudgående samliv er skabt gennem praksis, men at lovgiver ved udarbejdelsen af ÆFL § 33 endeligt har taget stilling til, at forudgående samliv skal medregnes ved vurderingen af, om ægteskabet anses for kortvarigt samtidig med, at lovgiver anerkender, at der i praksis også forud for reglen i ÆFL § 33 er blevet lagt vægt på forudgående samliv. Det betyder også, at der findes praksis vedrørende de tidligere regler i fællesboskiftelovens § 69 a og ÆSKL § 61, som medregner forudgående samliv ved

¹²⁴ Betænkning afgivet af Retsvirkningslovsudvalget, Betænkning nr. 1552/2015, s. 252

¹²⁵ Betænkning afgivet af Retsvirkningslovsudvalget, Betænkning nr. 1552/2015, s. 255

¹²⁶ Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, s. 21

¹²⁷ Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, til § 61, i lovforslag L 193, Folketinget 2010-11, fremsat den 15. april 2011

vurderingen af ægteskabets varighed. Hertil kan nævnes TFA 2001.24 V, som omhandler et ægtepar, som blev gift i maj 1991 efter nogle få måneders samliv, hvorefter de ophævede samlivet nogle få måneder forud for separation i maj 1995. Skifteretten finder, at ægteskabet anses for kortvarigt henset til varigheden af ægtefællernes samliv og ægteskab. Landsretten stadfæster Skifterettens afgørelse. Endvidere kan nævnes U 2005.845 Ø, som omhandler et ægtepar, som ophævede samlivet efter ca. et år og seks måneder, hvoraf de var gift i 10 måneder. Skifteretten finder, at ægteskabet var kortvarigt, hvilket Landsretten stadfæster med bemærkning om, at ægteskabet anses for kortvarigt henset til ægteskabets varighed inklusiv det forudgående samliv. I U 1980.463 Ø omtaler Skifteretten direkte det forudgående samliv ved sagens afgørelse. I den angivne sag inddrager domstolene, ved vurderingen af ægteskabets varighed, at parret forud for deres 10 måneder lange ægteskab har haft et samliv på tre år og seks måneder. Skifteretten henviser i sin begrundelse direkte til det forudgående samliv som værende af betydning for afgørelsen, idet følgende angives: *"Under hensyn til størrelsen af det samlede fællesbo på tidspunktet for separationen og til varigheden af ægteskabet og det forudgående samliv, samt da der har bestået økonomisk fællesskab mellem parterne, findes der ikke fornødent grundlag for at fravige lovens hovedregel om lighed, hvorfor mandens påstand ikke bør tages til følge"*¹²⁸. Det fremgår derfor tydeligt af den citerede afgørelse, at Skifteretten ved sin vurdering tillægger det forudgående samliv stor vægt. Hvis ikke det forudgående samliv på tre år og seks måneder bliver inddraget i vurderingen, vil varigheden af ægteskabet alene være 10 måneder. Landsretten stadfæster Skifterettens afgørelse uden at kommentere yderligere på vurderingen af ægteskabets varighed. Det må derfor lægges til grund, at Landsretten ikke er uenige i Skifterettens valg om at medregne det forudgående samliv ved vurderingen af ægteskabets varighed.

Eftersom inddragelse af det forudgående samliv ved vurderingen af ægteskabets varighed var skabt gennem praksis forud for ÆFL § 33, var det ikke altid klart for ægtefællerne om og i hvilket omfang det forudgående samliv ville blive medregnet ved vurderingen af ægteskabets varighed. Det var op til den enkelte dommer at træffe beslutning, om det forudgående samliv skulle medregnes. Dette ses i U 1973.744 V, hvor Skifteretten og Landsretten ikke er enige i vurderingen af ægteskabets varighed. Sagen omhandler et ægtepar, som påbegyndte samlivet i 1965, hvorefter de blev gift den

¹²⁸ U.1980.463 Ø, Skifterettens udtalelse

17. december 1967. Ægtefællerne ophævede samlivet 2. oktober 1971, og de blev endeligt separeret i januar 1972. Manden nedlægger påstand om, at der skal ske skævdeling af boet, således han forlods skal udtage over halvdelen af det fælles bo. Skifteretten finder, at ægteskabet ikke var kortvarigt, hvortil det præciseres, at det hertil er tillagt betydning, at ægtefællerne levede sammen to år forinden ægteskabets indgåelse. Skævdeling bliver derfor ikke tilladt. Skifteretten tillægger det derfor vægt ved vurdering af ægteskabets varighed, at ægtefællerne har haft et forudgående samliv. Ved at inddrage det forudgående samliv bliver ægteskabets varighed udvidet fra tre år og 10 måneder til fem år og 10 måneder. I Landsretten forklarer manden, at han forud for og under ægteskabet foreslog, at parret skulle oprette en ægtepagt, hvilket hustruen ikke ønskede. Endvidere er det ifølge manden ikke muligt for ham at drive sit landbrug videre, såfremt parret skal dele ligeligt. Hustruen forklarer, at hun ikke kunne bidrage til driften af landbruget, fordi hun under en del af ægteskabet var gravid. Landsretten finder, i modsætning til Skifteretten, at betingelserne for skævdeling er opfyldt, og tillader manden at udtage kr. 70.000 af fællesboet. Hertil bemærker Landsretten, at ægteskabet har været forholdsvist kort, men kommenterer ikke yderligere på, om det forudgående samliv er medtaget i vurderingen af ægteskabets varighed. Landsretten må derfor ikke anse det forudgående samliv for udtrykkeligt at medgå i vurderingen af, om ægteskabet var kortvarigt, idet ægteskabets længde overstiger fem år, såfremt det forudgående samliv medregnes. Usikkerheden om hvorvidt det forudgående samliv skal medregnes ved vurderingen af ægteskabets varighed, er nu faldet bort, fordi lovgiver i forarbejderne til ÆFL § 33 har pointeret, at det forudgående samliv skal tillægges vægt.

Foruden forarbejderne og praksis er det også i retslitteraturen en gennemgående holdning, at samliv forud for ægteskabets indgåelse indgår som en del af vurderingen af, hvorvidt et ægteskab har været kortvarigt. Dette konstateres bl.a. af Linda Nielsen i *Familieretten* (2022), hvor hun bemærker, at der i praksis ved beregning af ægteskabets varighed bliver korrigeret for "førægteskabeligt samliv", hvortil hun henviser til ovennævnte dom U 1980.463 Ø.¹²⁹ Enkelte forfattere konkluderer uden yderligere kommentarer hertil, at forudgående samliv medgår ved vurderingen af ægteskabets varighed.¹³⁰ Dette kan opfattes som et udtryk for, at det anses som

¹²⁹ Nielsen, Linda & Lund-Andersen, Ingrid, *Familieretten*, 10. udgave, Ex Tuto Publishing A/S, 2022, s. 236-237

¹³⁰ Fx Grønborg, Jørgen U., *Ægtefælleloven med kommentarer*, 1. udgave, Synopsi.dk, 2021, s. 264 og Naur, Eva, mf., *Familieret*, 4. udgave, Djøf Forlag, 2019, s. 282, note 23

forudsat i retslitteraturen efter gennemførelsen af ÆFL § 33, at det forudgående samliv skal tillægges vægt ved vurderingen af, om ægteskabet anses for kortvarigt, hvilket antageligt skal begrundes i lovgivers angivelse af, at forudgående samliv skal tillægges vægt og anerkendelsen af, at forudgående samliv i praksis bliver tillagt vægt. Dette må også sammenholdes med motiverne bag bestemmelsen i ÆFL § 33, som angiver, at formålet med bestemmelsen er at give snæver mulighed for at skævddele, såfremt ægteskabet har været kortvarigt og uden økonomisk fællesskab. Jo længere tids samliv ægtefællerne har haft forud for ægteskabets indgåelse, jo større sandsynlighed er der for at ægtefællerne har indrettet en fælles økonomi uanset selve ægteskabet har varet under fem år. Efter lang tids samliv skal det således, som udgangspunkt ikke være muligt for ægtefællen, som påberåber sig reglen i ÆFL § 33 anvendt at udtage et beløb forlods, uanset ægteskabet isoleret set har bestået i kort tid.

6.3.2.1. Samlivets omfang

Uanset det konkluderes at forudgående samliv skal inddrages i vurderingen af om et ægteskab anses for kortvarigt, er det ikke endeligt afklaret, om det er hele samlivsperioden som medregnes. Det fremgår hverken af ordlyden eller forarbejderne til bestemmelsen i ÆFL § 33, hvorvidt det er hele eller blot en del af samlivsperioden, som medregnes. Forud for ÆFL § 33 ses eksempler på, at domstolene ikke fuldt ud inddrager hele samlivsperioden. Hertil kan nævnes U.2000.1867 V (TFA 2000.342). Sagen omhandler et ægtepar, som ophævede ægteskabet efter 11 måneder. Forud for ægteskabet boede ægtefællerne sammen i ca. fire år og syv måneder. Hustruen gør gældende, at ligedeling vil være åbenbart urimelig særligt på baggrund af, at ægteskabet var kortvarigt. Hertil påberåber hun, at parrets forudgående samliv ikke bør inddrages i fuldt omfang ved vurderingen af ægteskabets varighed. Herimod anfører manden, at det forudgående samliv var ægteskabslignende, og at det derfor bør inddrages fuldt ud ved vurderingen med den betydning, at ægteskabet ikke skal anses for kortvarigt. Ved sin afgørelse udtaler Skifteretten følgende angående vurderingen af det forudgående samlivs betydning for ægteskabets varighed: *"Det lægges videre til grund, at parternes samliv har været kortvarigt. Samlivet forud for ægteskabet tæller ved denne vurdering ikke med i fuldt omfang."*¹³¹ Skifteretten finder derfor ud fra en samlet vurdering, hvor forhold under såvel det forudgående samliv som under ægteskabet er medregnet, at ligedeling vil

¹³¹ U 2000.1867 V (TFA 2000.342), Skifterettens udtalelse

være åbenbart urimelig. Modsætningsvist finder Landsretten, at ligedeling ikke anses for åbenbart urimelig. Landsretten kommenterer ikke på i hvilket omfang det forudgående samliv har betydning, idet de afgør sagens rimelighed ud fra ægtefællernes økonomiske fællesskab. Hertil bemærkes endog, at Landsretten inddrager hustruens administration af mandens økonomi i samlivsperioden forud for ægteskabets indgåelse ved afgørelsen af, om ægtefællerne havde økonomisk fællesskab. Derfor må det antages, at det forudgående samliv er tillagt betydning i et vist omfang ved urimelighedsvurderingen. Endvidere kan TFA 2021.335 V angives som eksempel, hvor ægtefællerne efter et års ægteskab og fem års forudgående samliv blev skilt. Manden gør gældende, at ægtefællernes forudgående samliv kun skal tillægges begrænset betydning ved vurderingen af, hvorvidt ægteskabet anses for kortvarigt. Manden ønsker derfor ikke det forudgående samliv medregnet i fuldt omfang. Hustruen gør gældende, at det forudgående samliv skal medregnes ved vurderingen af, om ægteskabet anses for kortvarigt. Skifteretten kommenterer ikke i sit resultat på, om samlivet inddrages fuldt ud eller blot i et vist omfang, idet Skifteretten blot finder, at ægteskabet ikke kan anses som kortvarigt henset til samlivsperioden forud for ægteskabet. Samlivsperioden må dog være tillagt en vis vægt, idet ægteskabet foruden samlivet alene varer i ca. et år og med samlivet varer det i seks år. For at ægteskabets varighed overstiger fem år, må størstedelen af samlivsperioden derfor være medregnet. Landsretten stadfæster Skifterettens afgørelse. Efter en gennemgang af forarbejderne, bestemmelsens ordlyd og relevante domme i praksis, er det ikke muligt endeligt at konkludere, om hele eller blot dele af samlivsperioden medregnes ved vurderingen af, om ægteskabet anses for kortvarigt.

6.3.2.2. Tilsvarende regler af fortolkningsmæssigt bidrag

Idet det ikke er muligt endeligt at konkludere ud fra ordlyden, forarbejderne eller praksis vedrørende ÆFL § 33 i hvilket omfang forudgående samlivet medregnes, er det derfor relevant at undersøge, om ægtefællelovens øvrige bestemmelser kan bidrage til forståelsen heraf.

I ægtefælleloven findes bestemmelser foruden § 33, som angiver ægteskabets varighed som en betingelse for bestemmelsens anvendelse. Heraf kan nævnes ÆFL §§ 35, 42 og 45. Ovenfor i afsnit 6.3.1., henvises til bestemmelsen i ÆFL § 35, som undtager pensioner fra ligedelingen, såfremt ægteskabet har været kortvarigt, som bidrag til forståelsen af betingelsen om kortvarigt ægteskab.

I modsætning til ÆFL § 33 er det direkte omtalt i forarbejderne til ÆFL § 35, at der ved vurderingen af, hvorvidt ægteskabet har været kortvarig, ikke skal tages hensyn til ægtefællernes forudgående samliv. Det er derfor rimelig klart, at det ikke er udgangspunktet, at forudgående samliv inddrages ved anvendelsen af ÆFL § 35.¹³² Alligevel er det angivet i forarbejderne til ÆFL § 35, at der kan forekomme tilfælde, hvor det anses for rimeligt at lægge vægt på det forudgående samliv, specielt hvor der har været et økonomisk fællesskab af en vis længde.¹³³ Udgangspunktet er derfor i ÆFL § 35, at forudgående samliv ikke skal medregnes, medmindre der foreligger helt særlige tilfælde. I ÆFL § 42 er det muligt for den ene ægtefælle at få tilkendt rimelighedskompensation for ikke at blive stillet økonomisk urimeligt. Ved urimelighedsvurderingen fremgår det direkte af bestemmelsens ordlyd, at der lægges vægt på ægteskabets varighed og et eventuelt forudgående samliv.¹³⁴ Det er derfor tydeligt i ordlyden i ÆFL § 42, at det forudgående samliv tillægges vægt ved vurderingen af ægteskabets varighed. I ÆFL § 45 er det muligt for den ene ægtefælle at få tildelt rimelighedskompensation for ikke at blive stillet urimeligt pensionsmæssigt. Muligheden for at få kompensation foreligger, såfremt ægteskabet har været af længere varighed.¹³⁵ Det følger af forarbejderne til bestemmelsen, at forudgående ægteskabslignende samliv med økonomisk fællesskab kan tillægges vægt ved vurderingen af, om ægteskabet har været af længere varighed.¹³⁶ I ÆFL § 45 stilles der således krav til indholdet og omfanget af det forudgående samliv, idet det skal være ægteskabslignende, og ægtefællerne skal have et økonomisk fællesskab. Det kan ikke af bemærkningerne til ægtefællens § 33 udledes, at der stilles krav om, at det forudgående samliv skal være ægteskabslignende, idet det alene angives som "forudgående samliv". Det kan ikke på baggrund af de øvrige bestemmelser i ægtefælleloven konkluderes i hvilket omfang det forudgående samliv skal medregnes ved vurderingen af, om ægteskabet har været kortvarigt. De øvrige bestemmelser kan alligevel bidrage i et vist omfang til vurderingen, idet det bliver gjort klart, at inddragelse af det forudgående samliv i ÆFL § 33 ikke er et så tydeligt krav, som det er i ÆFL § 42, idet det ikke fremgår direkte af ordlyden i ÆFL § 33 men alene af forarbejderne. Det er ej heller

¹³² Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, til § 35, afsnit 5, i lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017

¹³³ Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, til § 35, afsnit 5, i lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017

¹³⁴ Lov om ægtefællers økonomiske forhold, lov nr. 548 af 30. maj 2017 med senere ændringer, § 42

¹³⁵ Lov om ægtefællers økonomiske forhold, lov nr. 548 af 30. maj 2017 med senere ændringer, § 45

¹³⁶ Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, til § 45, afsnit 6, i lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017

indholdsmæssigt betinget på samme måde som i ÆFL § 45, idet det ikke er angivet som ægteskabslignende samliv, men alene som samliv. Samlivet skal dog nok medregnes i videre omfang end efter ÆFL § 35, fordi det fremgår direkte af forarbejderne til ÆFL § 33, at det skal tillægges vægt. I sidste ende må dog bero på et konkret skøn af skifteretten i den enkelte sag, men det må have en vis betydning, om ægtefæller i samlivsperioden havde et økonomisk fællesskab.

6.3.2.3. Delkonklusion

På baggrund af ordlyden og forarbejderne til ÆFL § 33, konkrete eksempler fra retspraksis og retslitteraturen må det konkluderes, at forudgående samliv vil blive inddraget og tillagt vægt ved vurderingen af, om ægteskabet har været kortvarigt. Det må være op til den enkelte dommer at vurdere, hvorvidt hele eller kun en del af den forudgående samlivsperiode skal medregnes. Uanset det må antages som fast praksis, at forudgående samliv i et vidst omfang inddrages i vurderingen af, om ægteskabet anses for kortvarigt, vil det derfor i sidste ende være op til den enkelte dommer at træffe beslutning om, i hvilket omfang forudgående samliv skal medregnes i den konkrete sag. Dette fordi det ikke fremgår direkte af bestemmelsen i ÆFL § 33, og det alene fremgår af forarbejderne, at samliv konsekvent skal tillægges vægt, sammenholdt med det faktum, at der inden for bestemmelsens anvendelsesområde ikke er afsagt en dom af Højesteret, hvor det endeligt fastslås i hvilket omfang forudgående samliv skal medregnes.

6.3.3. Betydning af samlivsophævelsesperioder

Foruden undersøgelsen af om forudgående samliv har betydning for om ægteskabet anses for værende kortvarigt, er det også relevant at undersøge, hvorvidt samlivsophævelsesperioder tillægges vægt ved vurderingen af, om ægteskabet har været kortvarigt. Det fremgår ikke af ordlyden eller forarbejderne til reglen i ÆFL § 33, hvorvidt samlivsophævelsesperioder tillægges betydning, idet det alene er angivet, at forudgående samliv skal tillægges vægt, som nævnt ovenfor i afsnit 6.3.2. Det er derfor relevant at undersøge, hvorvidt domstolene tillægger det betydning, at samlivet i perioder under ægteskabets beståen har været ophævet, hvorefter det senere er genoptaget igen. Der er enkelte sager, hvor ægtefællerne enten i det forudgående samliv eller under selve ægteskabet har ophævet samlivet i en længere eller kortere periode. Som eksempler kan nævnes U 2004.2787 V (TFA 2004.520/1) og U 1975.849 V. U 2004.2787 V (TFA 2004.520/1)

omhandler et ægtepar, som var gift i fem år og fire måneder, hvoraf de i en periode på fire måneder var separeret. Forud for ægteskabet levede de sammen i fire år. Hustruen gør gældende, at perioden med separation ikke skal tillægges betydning ved vurderingen af, om ægteskabet anses som kortvarigt. Dette på baggrund af, at samlivsophævelsesperioden ikke skal ses som et sammenbrud i samlivet, fordi beslutningen blev truffet på andet grundlag sammenholdt med, at parret reelt flyttede sammen en til to uger efter separationen, og dermed før de officielt fik fælles adresse igen. Modsat mener manden, at den mellemkommende samlivsophævelsesperiode skal tillægges betydning, fordi det reelt var et sammenbrud af samlivet, og at samlivsophævelsesperioden varede otte måneder. Skifteretten lægger til grund, at samlivet var ophævet i en periode på fire måneder, og finder at lighedeling ikke anses for åbenbart urimelig. Landsretten stadfæster Skifterettens afgørelse med en bemærkning om, at skævdeling ikke tillades, uanset samlivsophævelsesperioden anses at være længere end fire måneder. Det får derfor ikke betydning for afgørelsens resultat om samlivsophævelsesperioden anses som en til to uger eller otte måneder, idet den ikke tillægges vægt. Dette kan også begrundes med det faktum, at ægtefællerne, foruden ægteskabets periode på fem år, lever sammen i fire år forud for ægteskabets indgåelse. U 1975.849 V omhandler et ægtepar, som blev gift i januar 1968, og separeret i februar 1971. Parret genoptog samlivet i juni 1971, hvorefter de blev separeret ved dom i februar 1974. Uanset separationen i 1974 ophævede parret samlivet allerede i marts 1973, da hustruen flytter. Manden påstår skævdeling, idet han henviser til parrets fælles bolig, som han erhvervede af sin far i 1968. Skifteretten lægger vægt på, at manden i det væsentligste har indbragt delingsformuen. Foruden mandens indbragte midler lægger Skifteretten også vægt på ægteskabets korte varighed, hvortil de angiver følgende: *"Da ægteskabet - også henset til separationen i 1971 - endvidere har været kortvarigt, findes en lighedeling at være åbenbart urimelig."*¹³⁷ Skævdeling tillades derfor. Ovenstående eksempel giver et indtryk af, at samlivsophævelsesperioder i praksis inddrages i vurderingen, men at det ikke kan angives som fast praksis, at samlivsophævelsesperioden skal medregnes og i så i fald i hvilket omfang. Der er ikke mange eller nyere domme, som behandler spørgsmålet om samlivsophævelsesperioder. Det er derfor ikke muligt at drage en endelig konklusion, men det kan forsigtigt antages, at samlivsophævelsesperioder i et vist omfang vil blive medtaget i vurderingen

¹³⁷ U 1975.849 V, Landsrettens bemærkninger

af, om ægteskabet har været kortvarigt, idet det dog er op til den enkelte dommer at foretage den endelige vurdering i den konkrete sag.

Ved en gennemgang af relevant retslitteratur kan det endvidere konstateres, at det er angivet af flere forfattere, at samlivsophævelsesperioder bliver tillagt betydning i retspraksis. Heriblandt kan nævnes Niels Viltoft som angiver i *Skiftelovskommentaren* (1986), at samlivsophævelsesperioder i enkelte sager tillægges betydning, hvortil tre utrykte østrelandsret domme bliver angivet.¹³⁸ I to af sagerne accepterer Landsretten ikke skævdeling, idet hele samlivsperioden bliver tillagt vægt uanset ægtefællerne i en del af perioden ophæver samlivet.¹³⁹ Linda Nielsen er af samme overbevisning, idet hun angiver i *Familieretten* (2022), at retspraksis korrigerer for samlivsophævelsesperioder, hvortil hun henviser til U 1975.849 V.¹⁴⁰

6.4. Uden økonomisk fællesskab af betydning

Foruden ægteskabets varighed indgår også betingelsen om, at ægteskabet skal have været uden økonomiske fællesskab af betydning, som en del af urimelighedsvurderingen. Det fremgår direkte af bestemmelsens ordlyd.¹⁴¹ Det vil oftest være en vurdering af, om begge ægtefæller har forøget og bidraget til den fælles formue, eller om den ene væsentligt har bidraget til forøgelse af den andens formue.¹⁴² Bevisbyrden for at der ikke har bestået et økonomisk fællesskab ligger hos den, som påberåber sig skævdeling. Det er endog ikke tilstrækkeligt at bevise, hvorvidt der har bestået et økonomisk fællesskab eller ej. Det er nødvendigt at bevise samtlige elementer i bestemmelsen, for at det er tilstrækkeligt klart, at skævdeling er rimeligt i den konkrete situation.¹⁴³ I praksis kan der udledes en tendens til, at domstolene anser det økonomiske fællesskab som havende afgørende betydning for, hvorvidt ÆFL § 33 finder anvendelse eller ej i den konkrete sag. Dette skal sammenholdes med det faktum, at forarbejderne til bestemmelsen angiver, at det er betingelsen

¹³⁸ Olsen, Per Holkmann og Viltoft, Niels, *Skifteloven kommenteret af Per Holkmann Olsen og Niels Viltoft*, 1. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 1986, s. 388

¹³⁹ Utrykt Østre Landsrets dom af 25. januar 1980 (18. afdeling 339/79) og Utrykt Østre Landsrets dom af 17. marts 1981 (10. afdeling 182/80)

¹⁴⁰ Nielsen, Linda & Lund-Andersen, Ingrid, *Familieretten*, 10. udgave, Ex Tuto Publishing A/S, 2022, s. 236-237

¹⁴¹ Lov om ægtefællers økonomiske forhold, lov nr. 548 af 30. maj 2017 med senere ændringer, § 33

¹⁴² Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, s. 41

¹⁴³ Andersen, Lyng Lennart & Danielsen, Svend, *Urimeligt stillede ægtefæller - samspillet mellem familieret og aftaleret*, 1. udgave, Thomsen Reuters Professional A/S, 2009, s. 197

om økonomisk fællesskab af betydning, som i praksis gør reglens anvendelsesområde snævert.¹⁴⁴ Som eksempler kan nævnes TFA 2004.37 V og U 2004.2787 V (TFA2004.520/1). TFA 2004.37 V omhandler et ægtepar, som var gift i et år og seks måneder, og forud for ægteskabet havde haft et samliv i tilsvarende periode. Manden påstår skævdeling for så vidt angår kr. 421.000 af fællesboet, hvoraf kr. 250.000 stammer fra salget af en ejendom få måneder før ægteparret begyndte samlivet. Skifteretten finder ikke, at manden dokumenterer at have indbragt salgsprovenuet ved ægteskabets indgåelse. Hertil bemærker Skifteretten, at parret har fælles løn- og budgetkonti, hvoraf parrets udgifter bliver betalt. Det er derfor Skifterettens konklusion, at ægteskabet ikke havde været uden økonomisk fællesskab af betydning, og at betingelserne for skævdeling som følge deraf ikke er opfyldt. Landsretten stadfæster Skifterettens afgørelse, alene fordi ægteskabet ikke havde været uden økonomisk fællesskab. U 2004.2787 V (TFA 2004.520/1) omhandler et ægtepar, som efter fem år og fire måneders ægteskab blev skilt. I løbet af ægteskabet var parret separeret i fire måneder og havde et forudgående samliv på fire år. Manden indbragte den væsentlige del af fællesboet gennem arv. Der var ikke indbragt værdier af betydning foruden mandens arv. Manden nedlægger påstand om, at han forlods skal udtage nettoarven efter sin far. I ægteskabet bestod et sædvanligt men beskedent økonomisk fællesskab, hvor parrets indtægter blev anvendt til dagligt forbrug og faste udgifter. Skifteretten finder, at arven indgår som en del af fællesboet, at manden indbragte den væsentligste del af fællesboet, og at parrets indtægter bliver anvendt til dagligt forbrug samt faste udgifter. Som følge heraf finder Skifteretten, at ligedeling ikke vil være åbenbart urimelig, og skævdeling bliver derfor ikke tilladt. Landsretten stadfæster Skifterettens afgørelse.

6.4.1. Elementer af betydning for vurderingen

Ved analysen af hvornår der foreligger et økonomisk fællesskab af betydning, er det relevant at undersøge, hvilke elementer domstolene tillægger vægt ved vurderingen. Der gælder ikke ensartede begrundelser for, hvorfor og hvornår domstolene anser ægtefællerne for at have et økonomisk fællesskab af betydning. Der forekommer endog flere domme, som tillægger det stor vægt, at ægtefællerne har købt fast ejendom i sameje enten forud for eller under ægteskabet.¹⁴⁵ Som et eksempel kan nævnes TFA 2022.271 V, hvor Skifteretten lægger til grund, at ægtefællerne

¹⁴⁴ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 3.4.1.2., afsnit 3

¹⁴⁵ TFA 2001.121/2 Ø, TFA 2004.37 V og U 2007.939 Ø (TFA 2007.253/2)

under ægteskabet købte en ejendom i fællesskab, og at de forud for ægteskabet i fællesskab havde købt og istandsat en anden ejendom. Skifteretten finder på baggrund heraf og som følge af øvrige omstændigheder i sagen, at lighedeling ikke anses for åbenbart urimelig. Landsretten stadfæster Skifterettens afgørelse. Det tillægges derfor vægt i urimelighedsvurderingen, at ægtefællerne både forud for og under ægteskabet erhvervede fast ejendom. Det ses endvidere tillagt vægt i TFA 2001.121/2 Ø, hvor ægtefællerne forud for ægteskabets indgåelse købte fælles bolig i lige sameje. Hustruen påstår skævdeling, således hun forlods skal udtage kr. 100.000 af fællesboet på grundlag af, at hun betalte udbetaling til den fælles bolig på kr. 180.000 fra sin egen opsparing. Skifteretten finder, at der i ægteskabet bestod et sædvanligt økonomisk fællesskab, idet parrets indtægter blev anvendt på dagligt forbrug og faste udgifter. Skifteretten lægger vægt på, at parret havde hver sin opsparing på tidspunktet for ejendommens erhvervelse, og at manden tjener næsten dobbelt så meget som hustruen. Skifteretten finder derfor, at det ikke vil være åbenbart urimeligt at lignedele. Landsretten stadfæster Skifterettens afgørelse på samme grundlag. Køb af fast ejendom forud for eller under ægteskabet er derfor et af flere elementer, som tillægges vægt ved vurdering af, om der bestod et økonomisk fællesskab af betydning under ægteskabet.

Foruden køb af fast ejendom har det også betydning, om ægteparret har fælles konti, fx en budgetkonto, og at begge ægtefæller hver måned indbetaler lige meget på deres fælles konti. Som eksempel kan nævnes TFA 2021.355 V, hvor Skifteretten i sin vurdering af om ægtefællerne har haft et økonomisk fællesskab udtaler følgende: *"Retten har herunder lagt til grund, at parterne - også forud for ægteskabets indgåelse - har haft flere fælles bankkonti, herunder et fælles billån, og at de begge månedligt fra deres særskilte lønkonti i ikke uvæsentligt omfang har overført penge til betaling af parternes fælles udgifter."*¹⁴⁶ Det er derfor en central del af Skifterettens vurdering, at ægtefællerne har haft og indbetalt ligeligt på fælles konti. Endvidere kan TFA 2020.220 V nævnes, idet Landsretten i sin begrundelse for sagens resultat angiver følgende; *"Efter forklaringerne for landsretten lægges det til grund, at parterne ikke har haft fælles bankkonti, og at M i første omgang har afholdt alle udgifterne til ejendommene, mens H har afholdt udgifter til egen telefon og bil."*¹⁴⁷ Alligevel finder Landsretten ikke, at ægteskabet har været uden økonomisk fællesskab, idet

¹⁴⁶ TFA 2021.355 V, Skifterettens begrundelse og resultat

¹⁴⁷ TFA 2020.220 V, Landsrettens begrundelse og resultat

parterne i øvrigt afgiver modstridende forklaringer omkring, hvem af dem der bidrog til de fælles udgifter under ægteskabet, og fordi ægtefællernes indtægter muliggjorde, at begge reelt var i stand til at bidrage. Endeligt kan TFA 2009.92 V nævnes som eksempel. I Skifterettens vurderingen af om skævdeling skal tillades udtales følgende: *"Parterne har siden samlivets start haft fælles lønkonto, hvor begges indtægter er indgået, og fællesbudgetkonto, hvorfra begges udgifter er betalt. Ægteskabet har derfor ikke været uden økonomisk fællesskab af betydning"*¹⁴⁸. Skifteretten finder på baggrund heraf, at betingelserne for skævdeling ikke er opfyldt, hvilket Landsretten stadfæster. Foruden fælles konti vil retten endvidere undersøge, hvilken udgiftsfordeling ægtefællerne har haft i det indbyrdes fællesskab, herunder om begge har betalt faste udgifter og til det daglige forbrug. Det kan diskuteres, hvilken betydning det har, at en af ægtefællerne har haft arbejde i hjemmet, og derfor ikke haft en indtægt, som ægtefællen kan bidrage økonomisk med. Ægteskabsudvalget har i Betænkning III nr. 415/1966 omkring udvalgets udkast til en ny lov om ægteskabets retsvirkninger udtalt, at den medvirkendes hustrus betydning for forøgelsen af mandens formue skal kompenseres i et vist omfang. Dette udgangspunkt kan i en vis grad inddrages ved vurderingen af, om betingelserne for skævdeling er opfyldt. Der skal tages hensyn til den hjemmegående hustru, herunder at der skal tages hensyn til det faktum, at hustruen ved at arbejde hjemme samtidig bidrager til at forøge mandens formue, som han kan ende med at udtage forlods, såfremt betingelserne er opfyldt. Dette skal hun kompenseres for i det økonomiske opgør ved ægteskabets ophør.¹⁴⁹ Det betyder ikke, at det heraf skal konkluderes, at der automatisk opstår et økonomisk fællesskab, blot den ene ægtefælle arbejder i hjemmet, men der skal foretages en konkret vurderingen, hvori det kan indgå, hvorvidt den hjemmearbejdende ægtefælle har bidraget til den anden ægtefælles indtægter.¹⁵⁰ Inddragelse af det faktum at den ene ægtefælle er hjemmegående, må endog ikke anses at have vidtgående betydning i dag, idet de fleste kvinder i dag er på arbejdsmarkedet.¹⁵¹

¹⁴⁸ TFA 2009.92 V, Skifterettens forklaring

¹⁴⁹ Bemærkninger til udkastet til lov om ægteskabets retsvirkninger, bemærkninger til de enkelte bestemmelser, § 12 i betænkning III nr. 415/1966

¹⁵⁰ Andersen, Lyng Lennart & Danielsen, Svend, Urimeligt stillede ægtefæller - samspillet mellem familieret og aftaleret, 1. udgave, Thomsen Reuters Professional A/S, 2009, s. 199-202

¹⁵¹ Danmarks Statistik, Kvinder og Mænd i 100 år – fra lige valgret til ligestilling, 2015, s. 7 og 10

7. Formueordningen ved død

Formuedelingen har ikke alene betydning i forbindelse med skilsmisse og separation. Den har også betydning for størrelsen af, hvad den længstlevende ægtefælle og førstafdødes eventuelle livsarvinger arver efter førstafdøde, fordi det afhænger af størrelsen af længstlevende ægtefælles boslod. Retsvirkningslovsudvalget redegør derfor også for skævdelingsreglernes virkning ved død, uanset de alene gælder ved skilsmisse eller separation. Udvalget er meget opmærksomme på ikke at udvikle en legal formueordning, som medfører et resultat, som ikke er i overensstemmelse med arvelovens intention om at begunstige længstlevende ægtefælle. Udvalget er dog af den opfattelse, at formueordningen ved skifte ved separation og skilsmisse, skal være den samme som ved skifte i anledning af død.¹⁵² Udvalgets forslag om trinvis lighedlings-modellen eller indbragte midler-modellen vil medføre, at skævdeling vil ske i videre omfang ved separation og skilsmisse end ved gældende formuefællesskab. Hvis samme modeller indføres ved skifte i forbindelse med død, vil det indebære, at førstafdødes arvinger kan udtage aktiver forlods af boet, såfremt førstafdødes formue er større end længstlevendes formue. Retsvirkningslovsudvalget konstaterer samtidig, at det vil stille længstlevende i en vanskelig situation. Det vil i yderste konsekvens få den betydning, at førstafdødes arvinger forlods vil kunne udtage familiens fælles bolig, såfremt det er førstafdødes ejendom. Retsvirkningslovsudvalget bemærker desuden hertil, at det ikke anses for at være ægtefællers ønske, at lighedling skal fraviges ved død, men alene i tilfælde af kortvarige ægteskaber, som ender grundet skilsmisse eller separation. Oftest er situationen omvendt ved deling i tilfælde af død, idet ægtefæller sædvanligvis ønsker at tilgodese den længstlevende ægtefælle i højere grad, såfremt den ene ægtefælle dør efter få års ægteskab. Retsvirkningslovsudvalget fastslår derfor, at såfremt trinvis lighedlings-modellen eller indbragte midler-modellen bliver indført, vil det være op til den længstlevende ægtefælle at vælge, om reglerne om forlods udtagelse af længstlevendes andel af formuen skal finde anvendelse. Hvis det er længstlevendes ønske, at reglerne om skævdeling ikke skal finde anvendelse ved førstafdødes død, skal der ske lighedling i henhold til de almindelige regler.¹⁵³

¹⁵² Betænkning afgivet af Retsvirkningslovsudvalget, Betænkning nr. 1552/2015, pkt. 4.4.4.

¹⁵³ Betænkning afgivet af Retsvirkningslovsudvalget, Betænkning nr. 1552/2015, s. 265-266

I den endelige lov om ægtefællers økonomiske forhold bliver som nævnt, hverken trinvis ligedelingsmodellen eller indbragte midler-modellen indført, og reglen fra ÆSKL § 61 er i stedet videreført i ÆFL § 33. Det betyder, at reglen ikke finder anvendelse ved død, og dermed kun ved separation eller skilsmisse. Det er alligevel bemærkelsesværdigt, at Retsvirkningslovsudvalget i sine bemærkninger til ÆFL §§ 41 og 42 om den ene ægtefælles mulighed for at få kompensation, kommenterer på muligheden for at gøre kompensationskrav gældende - også efter den ene ægtefælles død. Det er udvalgets overbevisning, at kravet i ÆFL § 42 må anses for at være et personligt krav, som derfor ikke bør være muligt at gøre gældende af ægtefælles arvinger, men alligevel synes Retsvirkningslovsudvalget, at det vil virke stødende, såfremt et krav, ægtefællen har fremsat anmodning om forinden sin død, ikke skal medtages under dødsboskiftet. Udvalget anbefaler således, at det bør være op til dødsboet at afgøre, hvorvidt dette vil gøre kravet gældende.¹⁵⁴ Det er ikke muligt direkte ud fra motiverne bag reglerne i ÆFL §§ 41 og 42 at konkludere, om det også er muligt for afdøde ægtefælles arvinger at gøre krav gældende i henhold til reglen i ÆFL § 33. Det skal dog bemærkes, at reglen i ÆFL § 33 ikke anses som en personlig regel, idet det ikke er formålet med reglen at sikre ægtefælles tilværelse i tiden efter skilsmisse eller separation. Dette taler for, at det skal være muligt for afdøde ægtefælles arvinger at påberåbe sig reglen i ÆFL § 33, såfremt ægtefællerne lader sig skille kort forinden ægtefælles død. Samtidigt må det dog forsigtigt angives som en betingelse, at ægtefællen forud for sin død har fremsat krav på skævdeling i medfør af ÆFL § 33.

7.1. Kan arvinger påberåbe sig reglen om skævdeling

I artiklen *"Kan arvinger påberåbe sig reglen i skiftelovens § 69 a om skævdeling af et fællesbo?"* behandler Jørgen Nørgaard netop den situation, at et ægtepar bliver skilt eller separeret, og den ene dør forinden skiftet er endeligt gennemført med den konsekvens, at det endnu ikke er afgjort, om skævdelingsreglen finder anvendelse.¹⁵⁵ Det er klart udgangspunktet, at bestemmelsen ikke finder anvendelse, såfremt formuefællesskabet opløses som følge af den ene ægtefælles død, idet bestemmelsen finder anvendelse ved skilsmisse og separation. Det er derfor ikke angivet, hvorvidt den ene ægtefælles arvinger har nogle rettigheder i henhold til bestemmelsen. Grundlaget for at

¹⁵⁴ Betænkning afgivet af Retsvirkningslovsudvalget, Betænkning nr. 1552/2015, s. 508

¹⁵⁵ Nørgaard, Jørgen, Kan arvinger påberåbe reglen i skiftelovens § 69 a om skævdeling af et fællesbo?, årgang 59, Juristen og økonomien, 1977, s. 496

undersøge hvorvidt reglen finder anvendelse også efter den ene ægtefælles død er, at den efterlevende ægtefælle vil have en interesse i, at boets deling sker efter de almindelige regler om lighedeling. Dette specielt, hvis den efterlevende ægtefælle ikke skal arve mere end sin tvangsarv. Nørgaard indleder artiklen med at definere hver ægtefælle. Han betegner ægtefællen, som mister en andel af sin bodel ved skævdeling, som den "forpligtede", og den ægtefælle, som modtager mere end halvdelen af bodelen ved skævdeling, som den "berettigede". Dette fordi det får betydning for vurderingen af situationen, om det er den "berettigede" eller den "forpligtede" der afgår ved døden i tiden efter skilsmisse eller separation, men forinden delingen er endeligt afsluttet.

7.1.1. Den "berettigede" ægtefælles arvinger

Nørgaard fastlægger kort inde i artiklen, at det ikke fremgår af forarbejderne til skævdelingsreglen, hvorvidt den "berettigedes" arvinger kan påberåbe sig skævdelingsreglen. Hertil tilføjer han, at dette ej heller undersøges i retspraksis eller retslitteraturen vedrørende reglens anvendelse. Nørgaard fremhæver herefter fællesboskiftelovens § 69 a, fordi arvingerne har ret til at kræve reglen lagt til grund ved skifte ifølge den tidligere ægteskabslovs § 27, stk. 1. På baggrund af reglerne i den tidligere ægteskabslovs § 27 konkluderer Nørgaard følgende; arvingerne efter den "berettigede" vil kunne påberåbe sig reglen i fællesboskifteloven § 69 a.¹⁵⁶ For at undersøge hvorvidt arvingerne kan påberåbe sig reglen i fællesboskiftelovens § 69 a, anvender Nørgaard reglerne om vederlagskrav. Dette fordi han anser problematikkerne for nogenlunde ens, men ikke i et sådant omfang, at analog anvendelse er mulig. Det er Nørgaards overbevisning, at arvinger efter en ægtefælle, som har givet afkald på krav på skævdeling, er bundet af denne beslutning. Det må dog være den "forpligtede" ægtefælle, som har bevisbyrden for, at afdøde ægtefælle har givet et sådant afkald. Det samme må gælde, såfremt den "berettigede" ægtefælle har accepteret et bestemt forlods beløb, idet arvingerne ikke kan kræve et større beløb udtaget forlods forinden bodeling. I det tilfælde hvor den "berettigede" har anmodet skifteretten om stillingtagen til spørgsmålet om skævdeling forinden sin død, er det Nørgaards overbevisning, at den "forpligtede" i en sådan situation ikke kan undgå skævdeling. Det kan dog tænkes, at det forlods udtagne beløb ansættes til et mindre beløb, end det var tilfældet, hvis den "berettigede" ægtefælle ikke var død.

¹⁵⁶ Nørgaard, Jørgen, Kan arvinger påberåbe reglen i skiftelovens § 69 a om skævdeling af et fællesbo?, årgang 59, Juristen og økonomen, 1977, s. 498

Uanset Nørgaard accepterer, at den "berettigede" ægtefælles arvinger skal have mulighed for at indtræde i skævdelsingskravet, undersøger han alligevel, om det er afgørende, at den "berettigede" har fremsat krav om skævdeling forud for sin død, og over for hvem kravet skal være fremsat. Ifølge Nørgaard har det bevismæssig betydning ved vurderingen, fordi det er arvingerne til den "berettigede", som skal bevise, at den afdøde ægtefælle har fremsat krav om skævdeling. Foruden fremsættelsen af kravet er også bevisbyrden vedrørende vurderingen af reglens anvendelsesområde vanskeligt. Dette fordi det er ægtefællerne, som er nærmest oplysningerne til brug for sagen. Derfor vil det være nærmest umuligt for den "berettigede" ægtefælles arvinger at påberåbe sig reglen om skævdeling, såfremt den "berettigede" ægtefælle ikke har fremsat kravet forinden sin død. Nørgaard angiver imidlertid ikke dette argument som et indicium for, at det slet ikke skal være muligt for arvingerne at påberåbe sig reglen, i det tilfælde den "berettigede" ægtefælle ikke havde fremsat kravet forinden sin død. Han mener blot, at det bør være en del af overvejelserne, ved vurderingen af, om arvinger skal kunne påberåbe sig reglen om skævdeling, idet retstvister mellem den efterlevende ægtefælle og arvingerne kan blive urimeligt lange og resultatløse for arvingerne.¹⁵⁷ Det er ifølge Nørgaard en for streng betingelse, såfremt det må kræves, at krav om skævdeling er fremsat under offentligt skifte, førend arvingerne kan påberåbe sig reglen.¹⁵⁸

7.1.2. Den "forpligtede" ægtefælles arvinger

Såfremt den "forpligtede" ægtefælle afgår ved døden forud for skifte af boet, er det ifølge Nørgaard klart, at den "berettigede" ægtefælle alligevel kan påberåbe sig reglen om skævdeling. I forhold til den "forpligtede" ægtefælles arvinger er situationen ikke helt lige så klar. Nørgaard mener, at arvingerne ikke skal stilles bedre end den "forpligtede" ægtefælle. Som han skriver "*den „forpligtede“ ægtefælle kan altså ikke dø fra skævdelingen*"¹⁵⁹. Alligevel anerkender Nørgaard, at det naturligvis er skifteretten, der foretager et skøn, og derfor er det en mulighed, at de inddrager situationen og parternes status i striden ved vurderingen af, hvorvidt der skal ske skævdeling. Dette

¹⁵⁷ Nørgaard, Jørgen, Kan arvinger påberåbe reglen i skiftelovens § 69 a om skævdeling af et fællesbo?, årgang 59, Juristen og økonomien, 1977, s. 499

¹⁵⁸ Nørgaard, Jørgen, Kan arvinger påberåbe reglen i skiftelovens § 69 a om skævdeling af et fællesbo?, årgang 59, Juristen og økonomien, 1977, s. 499-500

¹⁵⁹ Nørgaard, Jørgen, Kan arvinger påberåbe reglen i skiftelovens § 69 a om skævdeling af et fællesbo?, årgang 59, Juristen og økonomien, 1977, s. 500

henset til at den "berettigede" ægtefælle vil have en god position bevismæssigt, idet denne er i besiddelse af beviser for sine påstande, herunder forklaringer og relevante oplysninger. Det er ikke sandsynligt, at arvingerne er i besiddelse af bevismidler af samme styrke, idet de ikke er bekendte med ægtefællernes økonomi.¹⁶⁰

I sin konklusion opfordrer Nørgaard til, at lovgiver tager stilling til problemet ved revisionen af lovgivningen.¹⁶¹ Nørgaards opfordring er ikke efterlevet ved udarbejdelsen af ÆFL § 33. Lovgiver har ikke yderligere taget stilling til, i hvilket omfang arvinger kan påberåbe sig reglen i ÆFL § 33 - dette uanset Retsvirkningslovsudvalget kort redegør for, at det ikke er ønsket at stille efterlevende ægtefælle ringere ved skifte. Retsstillingen for arvinger må derfor endnu anses for uafklaret, men det må være sandsynligt, at Jørgen Nørgaards bemærkninger og konklusion, vedrørende arvingers mulighed for at påberåbe sig reglen om skævdeling, anses for gældende, men der findes ikke eksempler i praksis, hvor situationen bliver prøvet, som kan understøtte denne antagelse.

8. Prøvelse af reglen i ægtefællelovens § 33

For at reglen i ÆFL § 33 kan påberåbes af en ægtefælle, er det en betingelse, at ægtefællernes bodele er gjort op. Det bliver fastlagt i retspraksis i TFA 2011.336 V, idet Skifteretten ikke tager stilling til ægtefællens anmodning om skævdeling, fordi der på tidspunktet for forespørgslen stadig bestod uafklarede spørgsmål om bodelenes størrelser.

Lovgiver har haft intention om, at ægtefæller skal være bevidste om, hvorvidt det er muligt at påberåbe reglen om skævdeling i ÆFL § 33 i forbindelse med skifte. Det påhviler derfor skifteretten at vejlede ægtefællerne og deres eventuelle repræsentanter om muligheden for at gøre krav om skævdeling gældende i henhold til reglen i ÆFL § 33. Herunder skal ægtefællerne orienteres om, hvilken betydning reglen har, og i hvilke tilfælde reglen forventes at finde anvendelse.¹⁶² I bemærkningerne til ÆFL § 33 er det angivet, at det foreslås, at der indsættes en bestemmelse, som angiver en pligt til at orientere ægtefæller forud for ægteskabets indgåelse om delingsreglerne. I

¹⁶⁰ Nørgaard, Jørgen, Kan arvinger påberåbe reglen i skiftelovens § 69 a om skævdeling af et fællesbo?, årgang 59, Juristen og økonomien, 1977, s. 500

¹⁶¹ Nørgaard, Jørgen, Kan arvinger påberåbe reglen i skiftelovens § 69 a om skævdeling af et fællesbo?, årgang 59, Juristen og økonomien, 1977, s. 501

¹⁶² Almindelige bemærkninger til lovforslag L 193, Folketinget 2010-11, fremsat den 15. april 2011, pkt. 3.2.2.1.

denne forbindelse skal ægtefællerne opfordres til at aftale en anden ordning, såfremt det anses for mest hensigtsmæssigt.¹⁶³ Det har været intentionen allerede ved gennemførelsen af ÆSKL § 61, idet forarbejderne til ægtefælleskifteloven omtaler, i hvilket omfang ægtefællerne skal vejledes om muligheden for skævdeling. Særligt i Betænkning nr. 1518/2010 om ægtefælleskifte mv. bliver det angivet, at det skal være bobehandlerens opgave at vejlede ægtefællerne om skævdeling, og hvilken betydning skævdeling må have i den konkrete situation, såfremt ægteskabet var kortvarigt.¹⁶⁴ Det er også angivet i de almindelige bemærkninger til ægtefælleskifteloven.¹⁶⁵

Når den ene af ægtefællerne anmoder om skævdeling i henhold til ÆFL § 33, skal skifteretten vurdere, om betingelserne for reglens anvendelse er opfyldt. I forbindelse hermed vil skifteretten foretage en opgørelse af værdierne, som hver ægtefælle indbragte ved ægteskabets indgåelse, eller som ægtefællerne har fået i gave eller arv under ægteskabets beståen. Det er ægtefællen, som påberåber skævdeling, som også skal løfte bevisbyrden for, at betingelserne for reglens anvendelse anses for opfyldt.¹⁶⁶ Det er også angivet af Andersen og Danielsen i bogen *Urimeligt stillede ægtefæller - samspillet mellem familieret og aftaleret* (2009). Én af årsagerne til reglens meget snævre anvendelse i praksis kan være, at bevisbyrden er meget vanskelig at løfte. Dette henset til, at kriterierne for reglens anvendelsesområde skal godtgøres, således dommeren overbevises om, at lighedeling anses for åbenbart urimelig. Andersen og Danielsen bemærker, at kravet om, at ægtefællerne ikke har haft et økonomisk fællesskab under ægteskabets bestået, må være specielt vanskeligt at bevise. Dette fordi størstedelen af ægtefæller har fælles økonomi grundet fælles udgifter, og derfor ikke holder deres økonomi fuldstændig adskilt.¹⁶⁷ Denne antagelse må også i nærværende afhandling tilsluttes, særligt fordi domstolene i praksis oftest tillægger det stor betydning, i hvilket omfang ægtefællerne har haft et økonomisk fællesskab, som konstateret ovenfor i afsnit 6.4.

¹⁶³ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 3.4.4.

¹⁶⁴ Betænkning nr. 1518/2010 om ægtefælleskifte m.v. s. 111

¹⁶⁵ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 193, Folketinget 2010-11, fremsat den 15. april 2011, pkt. 3.2.2.1.

¹⁶⁶ Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, bemærkninger til skiftelovsudkastet, § 69

¹⁶⁷ Andersen, Lyng Lennart & Danielsen, Svend, *Urimeligt stillede ægtefæller - samspillet mellem familieret og aftaleret*, 1. udgave, Thomsen Reuters Professional A/S, 2009, s. 204-205

9. Konsekvensen af skævdeling

Såfremt skifteretten kommer frem til, at betingelserne i ÆFL § 33 er opfyldt, er det op til skifteretten at fastlægge, hvilket beløb den ene ægtefælle forlods skal udtage, forinden der sker deling. Det fremgår af ordlyden i ÆFL § 33, at såfremt betingelserne for skævdeling er opfyldt, *"(...) kan det ved formuedeling bestemmes, at denne ægtefælle helt eller delvist kan beholde værdien af egen formue"*¹⁶⁸. Den forlods udtagelsesret er derved direkte angivet i ÆFL § 33. I de tidligere bestemmelser i ÆSKL § 61 og fællesboskiftelovens § 69 a er der en henvisning i bestemmelserne til den forudgående paragraf i loven, hvoraf det fremgår, at forlods udtagelse skal ske *"i det omfang det findes begrundet"*¹⁶⁹. Ægtefællen skal derfor som udgangspunkt forlods udtage så meget af fællesboet, som svarer til, hvad denne har indbragt i boet.¹⁷⁰ Det har ikke betydning for vurderingen af, hvor meget ægtefællen forlods skal udtage, at bestemmelsens ordlyd har ændret sig i forhold til de tidligere bestemmelser i ÆSKL § 61 og fællesboskiftelovens § 69 a.¹⁷¹

Når skifteretten finder, at betingelserne for skævdeling er opfyldt, skal der således foretages en opgørelse af, hvad hver ægtefælle har indbragt ved ægteskabets begyndelse, samt hvad de har modtaget ved arv eller gave. Det er værdien på opgørelsestidspunktet, som er afgørende, og derfor ikke tidspunktet for erhvervelsen.¹⁷² Såfremt et aktiv er steget i værdi i tiden efter erhvervelsen, vil denne værdistigning som udgangspunkt tilfalde den ægtefælle, som ejer aktivet på tidspunktet for opgørelsen, men det står skifteretten frit at vælge at lade værdistigningen indgå i lighedelingen, således det alene er aktivets værdi på erhvervelsestidspunktet, der medregnes i skævdelingen. Dette er muligt, fordi ÆFL § 33 er en skønsregel.¹⁷³ Bestemmelsens angivelse af, at ægtefællen enten helt eller delvist kan beholde værdien af egen formue lægger op til et skøn, og det er skifteretten, som foretager skønnet. Når begge ægtefællers formuer er opgjort, vil skifteretten derfor fastsætte et skønsmæssigt beløb, som den ene ægtefælle må udtage forlods, og skifteretten er ikke bundet

¹⁶⁸ Lov om ægtefællers økonomiske forhold, lov nr. 548 af 30. maj 2017 med senere ændringer, § 33

¹⁶⁹ Lov nr. 155 af 30. november 1874 om skifte af dødsbo og fællesbo m.v. med senere ændringer, § 69, og lov nr. 594 af 14. juni 2011, lov om ægtefælleskifte m.v., § 60

¹⁷⁰ Lov nr. 155 af 30. november 1874 om skifte af dødsbo og fællesbo m.v. med senere ændringer, § 69, og lov nr. 594 af 14. juni 2011, lov om ægtefælleskifte m.v., § 60

¹⁷¹ Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, til § 33, afsnit 6, i lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, og bemærkninger til de enkelte bestemmelser, til § 61, i lovforslag L 193, Folketinget 2010-11, fremsat den 15. april 2011

¹⁷² Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, bemærkninger til skiftelovsudkastet, § 69

¹⁷³ Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, til § 33, afsnit 5, i lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017

til at skævdele fuldt ud.¹⁷⁴ Det er muligt at fastsætte en brøkdelt af værdierne, som ægtefællen indbragte i ægteskabet.¹⁷⁵ Det ses i U 1975.849 V, hvor Skifteretten tillader skævdelt, dog således at Skifteretten fastsætter skævdelingen, således manden udtager halvdelen af fællesbobeholdningen forlods, hvorefter ligedelt skal ske af den resterende halvdel med den konsekvens, at hustruen alene modtager en fjerdedel af den samlede formue. Det er også muligt at fastsætte beløbet til værdien af bestemte aktiver, som ægtefællen medbragte ved ægteskabets indgåelse.¹⁷⁶ Det ses i U 1977.1045 Ø, hvor Skifteretten - og senere Landsretten - tillader en delvis fravigelse af ligedelingen, således manden må udtage den ham tilhørende faste ejendom forlods. Den øvrige fælles formue ligedeles. Hvis ægtefællen f.eks. medbringer fast ejendom eller en arv, vil retten kunne fastsætte beløbet til værdien af ejendommen eller arven.¹⁷⁷ Det kan endvidere begrunde en fravigelse eller en nedsættelse af den forlods udtagesret, såfremt den anden ægtefælle har bidraget til forøgelse af den anden ægtefælles formue f.eks. ved sit arbejde i hjemmet, og ægtefællen kan løfte bevisbyrden herfor.¹⁷⁸ Det er derfor ikke givet, at den ene ægtefælle får lov til at udtage et beløb præcis svarende til, hvad denne indbragte i ægteskabet eller, hvad denne har modtaget i arv eller gave.

Uanset det er op til skifteretten at foretage et skøn over hvilket beløb den ene ægtefælle må udtage forlods, er det i praksis og i forarbejderne lagt fast, at der gælder en overgrænse for beløbet, som udtages forlods. Det er ikke muligt at udtage mere end værdien af det som ægtefællen indbragte ved ægteskabets begyndelse, eller som ægtefællen har modtaget i arv eller gave under ægteskabet.¹⁷⁹ Det bliver også lagt fast i U 1992.311 Ø, hvor et ægtepar blev skilt efter seks uger. Hustruen ejede intet og mandens formue var 1,3 mio. kr. Skifteretten finder, at manden indbragte den væsentligste del af fællesboet, og set i forhold til at parret alene havde været gift i seks uger, forelå der ikke et økonomisk fællesskab og ægteskabet havde været kortvarigt. Derfor kunne manden udtage hele sin indbragte formue på kr. 1,3 mio. forlods.

¹⁷⁴ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 3.4.1.2., afsnit 4

¹⁷⁵ Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, bemærkninger til skiftelovsudkastet, § 69 a

¹⁷⁶ Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, bemærkninger til skiftelovsudkastet, § 69 a

¹⁷⁷ Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, bemærkninger til skiftelovsudkastet, § 69 a

¹⁷⁸ Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, bemærkninger til skiftelovsudkastet, § 69

¹⁷⁹ Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, bemærkninger til skiftelovsudkastet, § 69 a

Det har ikke betydning for den forlods udtagelsesret, at ægtefællen ikke kan udtage beløbet inden for dennes bodel, så længe det er muligt at dække beløbet i den anden ægtefælles bodel. Såfremt det ikke er muligt af hele fællesboet at udtage beløbet forlods, skal der ske en forholdsmæssig reduktion af beløbet set i forhold til, hvad hver ægtefælle har indbragt i ægteskabet.¹⁸⁰ Den situation kan forekomme såfremt de midler, som den ene ægtefælle har indbragt i ægteskabet, er forbrugt, idet værdien ved ægteskabets indgåelse medregnes ved opgørelsen, men det er ikke ensbetydende med, at værdien er den samme på udtagelsestidspunktet. Det følger af forarbejderne, at det er intentionen, at værdien på forbrugstidspunktet alligevel indgår i fastlæggelsen af beløbet som ægtefællen skal udtage forlods - uanset ægtefælens aktiv er forbrugt. Det samme gælder i det modsatte tilfælde, hvor den ene ægtefælles aktiver er steget i værdi som følge af konjunkturstigninger.¹⁸¹ Det er alligevel udgangspunktet i praksis, at aktiver, som er forbrugt på opgørelsestidspunktet og som tilhører ægtefællen som anmoder om skævdeling, ikke medregnes ved fastlæggelsen af det beløb, som ægtefællen må udtage forlods.¹⁸² Et andet tilfælde kan opstå, såfremt et af ægtefællernes aktiver er steget i værdi, som følge af enten den anden ægtefælles eller ægtefællernes fælles arbejde. Hertil angiver forarbejderne som ovenfor nævnt, at ægtefællen som ikke ejer aktivet kan kræve godtgørelse for forbedringen, såfremt denne kan bevise sin medvirken til forbedringen og deraf følgende værdistigning. Såfremt ægtefællen ikke kan løfte bevisbyrden, vil hele værdien af aktivet indgå i værdiopgørelsen for den anden ægtefælle.¹⁸³

Den forlods udtagelsesret angår ikke bestemte aktiver. Det er alene værdien af aktivet, som indgår i beregningen, og retten tilkommer et af skifteretten fastsat beløb. Udtagelsesretten til aktiver fastsættes som normalt efter de kvalitative delingsregler i kapitel 14 i ægtefælleloven. Det som måtte være tilbage af delingsformuen, efter den ene ægtefælle forlods har udtaget det af skifteretten fastlagte beløb, vil blive delt ligeligt i overensstemmelse med de almindelige delingsregler i ægtefælleloven.¹⁸⁴

¹⁸⁰ Almindelige bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, pkt. 3.4.1.2., afsnit 2

¹⁸¹ Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, s. 40

¹⁸² Bormann, Anne Louise m.fl., Ægtefælleloven med kommentarer, 1. udgave, Karnov Group Denmark A/S, 2019, s. 242

¹⁸³ Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, s. 40

¹⁸⁴ Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller, s. 40

10. Konklusion

Flere ægtefæller lever sammen i længere tid forud for ægteskabs indgåelse og hyppigheden af skilsmisser efter kort tids ægteskab er høj i Danmark. Ved ægteskabets indgåelse bliver ægtefællerne automatisk omfattet af formuefællesskabet og heraf den legale formueordning. Det betyder, at ægtefællernes formue skal ligedeles, når de lader sig skille, uanset hvilken formue hver ægtefælle har bragt ind i ægteskabet og uanset ægteskabets længde. Igennem flere betænkninger vedrørende reglerne angående formuedeling ved skilsmisse, er det undersøgt i hvilket omfang, der synes at være et behov for at fravige udgangspunktet om lighedeling. Allerede ved ægteskabsudvalgets betænkning i 1962 bliver det pointeret, at det skal være muligt i særlige tilfælde at fravige udgangspunktet om lighedeling, hvorfor skævdelsreglen i fællesboskiftelovens § 69 a bliver indført. Tankerne vedrørende muligheden for skævdeling bliver videreudviklet af ægteskabsudvalget af 1969, som foreslår en bredere mulighed for skævdeling, såfremt lighedeling vil være åbenbart urimelig. Uanset forslaget om en udvidet mulighed, bliver udgangspunktet om en snæver mulighed for skævdeling, alligevel videreført ved gennemførelsen af ÆSKL § 61.

I 2015 afgiver Retsvirkningslovsudvalget sin betænkning vedrørende muligheden for en ny legal formueordning. Formålet med betænkningen er at udarbejde et nyt regelsæt, som afspejler de nye tendenser i samfundet. Udgangspunktet for udvalgets bemærkninger er, at de fleste ægtefæller overvejer rimeligheden i reglerne ud fra ægteskabets længde og interne udformning. Det resulterer i tre forslag til en ny legal formueordning. Udvalgets flertal udarbejder trinvis lighedelings-modellen, hvor andelen af formuen, som indgår i lighedelingen, skal stige jo længere tid ægteskabet har bestået, dog således at hele formuen skal indgå i lighedelingen efter syv års ægteskab. Et mindretal foreslår indbragte værdier-modellen, hvor ægtefællerne skal udtage den del af formuen, som vedkommende indbragte ved ægteskabet indgåelse. Alt, hvad ægtefællerne erhverver under ægteskabets beståen, skal indgå i lighedelingen. Et enkelt medlem foreslår skønsmæssig skævdeling, hvorefter der skal ske skævdeling, såfremt lighedeling anses for urimeligt i det konkrete tilfælde. Uanset udvalgets gennemarbejdede forslag beslutter ministeren i den nye lov om ægtefællers økonomiske forhold at videreføre bestemmelsen i ÆSKL § 61 uden indholdsmæssige ændringer. Det resulterer i ÆFL § 33, som giver ægtefæller mulighed for at skævdele, når den ene ægtefælle har erhvervet den væsentligste andel af delingsformuen ved arv eller gave eller, at den væsentligste del

af delingsformuen tilhørte den ene af ægtefællerne ved ægteskabets indgåelse, samt når ligedeling anses for at være åbenbart urimelig særligt på baggrund af, at ægteskabet har været uden økonomisk fællesskab og kortvarigt. Det kan konkluderes, at betingelserne for at ÆFL § 33 finder anvendelse, i et vist omfang fremgår direkte af bestemmelsens ordlyd, men at ordlyden suppleres af forarbejderne og den dertilhørende praksis.

På baggrund af analysen af bestemmelsen i ÆFL § 33 må det konkluderes, at den første betingelse for, at bestemmelsen finder anvendelse er, at den ene ægtefælle skal have erhvervet den væsentligste del af delingsformuen ved arv eller gave under ægteskabets beståen, eller have indbragt den væsentligste del af delingsformuen ved ægteskabets begyndelse. Det er en samlet vurdering af, om den ene af ægtefællerne har indbragt og/eller erhvervet den væsentligste andel af delingsformuen. Der skal derfor bestå en væsentlig forskel mellem hver ægtefælles formue. Hvornår væsentlighedskriteriet er opfyldt, beror på en konkret vurdering, idet der ikke ses at gælde en grænse for, hvor stor en del af fællesboet, den ene ægtefælles formue skal udgøre. Det skal blot være væsentligt mere end den anden ægtefælle, men det har dog en vis betydning for vurderingen af betingelsens opfyldelse, hvor stor en del af fællesboet ægtefællens formue udgør.

Det kan endvidere konkluderes, at den anden betingelse for at bestemmelsen finder anvendelse er, at ligedeling anses for åbenbart urimelig. Hvornår der foreligger åbenbar urimelighed er en konkret vurdering, som skal foretages af skifteretten. Alligevel er det angivet i bestemmelsens ordlyd, at ægteskabets korte varighed og ægtefællernes økonomiske fællesskab indgår i urimelighedsvurderingen. Uanset det er specifikt angivet i bestemmelsen, at bestemte momenter indgår i vurderingen, er det alligevel op til retten ud fra de konkrete omstændigheder i sagen at foretage den endelige vurdering. På baggrund af praksis må det imidlertid konstateres, at ægteskabets korte varighed og manglende økonomiske fællesskab oftest spiller en afgørende rolle i urimelighedsvurderingen. Hvor meget der skal til, førend skifteretten finder, at ligedeling er åbenbart urimelig, kan ikke endeligt fastlægges, men angivelsen af at det skal være "åbenbart urimelig" og ikke alene "urimeligt" antyder, at det er et meget strengt kriterium, og at urimeligheden skal være tydelig og åbenlys, hvilket også er i overensstemmelse med motiverne bag bestemmelsen. Ægteskabets varighed og ægtefællernes økonomiske fællesskab er som nævnt

tungtvejende momenter i urimelighedsvurderingen. Det kan konkluderes, at et kortvarigt ægteskab som udgangspunkt foreligger, når ægteskabet har varet i ikke længere end fem år, men det er ikke en tidsgrænse, som følger direkte af ordlyden, og det er derfor muligt at retten i det konkrete tilfælde tillader skævdeling, uanset ægteskabet har bestået i længere end fem år eller omvendt, fordi ægtefællerne ikke skal gå ud fra, at skævdeling tillades alene på baggrund af, at ægteskabet har bestået i mindre end fem år. Ved beregningen af ægteskabets varighed, skal der tages hensyn til forudgående samliv. Det betyder, at selvom ægteskabet reelt har bestået i kortere tid end fem år, vil skævdeling kunne afvises, såfremt der bestod et samliv forud for ægteskabets indgåelse, som sammenlagt med ægteskabsperioden betyder, at den samlede periode overstiger fem år. Det kan ikke endeligt konkluderes om hele samlivsperioden medregnes ved vurderingen af ægteskabets varighed, men udgangspunktet er, at forudgående samliv skal tillægges vægt ved vurderingen, men at den endelige beregning må foretages af retten. Det kan endvidere diskuteres om samlivsophævelsesperioder skal medregnes ved vurderingen af ægteskabets varighed, men det er ikke muligt ud fra bestemmelsens ordlyd, forarbejder eller praksis endeligt at konkludere, om samlivsophævelsesperioder skal fratrækkes beregningen af ægteskabets varighed. Det er antaget af enkelte forfattere i retslitteraturen, at det er tilfældet, men det må være op til retten at foretage den endelige vurdering i den enkelte sag. Det kan desuden konkluderes, at vurderingen af om ægteskabet har været uden økonomisk fællesskab ligeledes skal foretages af retten. Det vil have betydning for vurderingen, om ægtefællerne har oprettet fælles konti til betaling af faste udgifter, om de indbetaler lige meget på deres fælles konti, om de har købt fast ejendom i lige sameje enten forud for eller under ægteskabet, og om den ene ægtefælle af betydning har bidraget til forøgelsen af den anden ægtefælles formue. Det ses i praksis, at det er nogle af de gennemgående hensyn, som skifteretten inddrager i sin vurdering, men andre konkrete omstændigheder vil også kunne få betydning.

Udgangspunktet er at skævdelingsreglen alene finder anvendelse i tilfælde af separation og skilsmisse og ikke ved død. Det må alligevel konstateres, at Retsvirkningslovsudvalget er opmærksomme på ikke at udvikle en ny legal formueordning, som medfører et urimeligt resultat for længstlevende, hvorfor formueordningen må være den samme ved skifte i forbindelse med død, som ved skilsmisse og separation. Det er endvidere angivet i retslitteraturen af Jørgen Nørgaard, at

det burde være muligt for længstlevende at gøre krav om skævdeling gældende ved førstafdødes død, såfremt skævdeling ved skilsmisse eller separation til fordel for længstlevende ville blive anerkendt i tilfælde af skilsmisse og separation. Det samme gøres gældende for førstafdødes arvinger, såfremt førstafdøde gør gældende forud for sin død i forbindelse med skilsmisse eller separation, men inden den endelige opgørelse af formuerne, at der skal ske skævdeling. Det må imidlertid konkluderes, at det ikke endeligt kan fastslås, idet bestemmelsen i ÆFL § 33 ikke finder anmeldelse ved død, og derfor kun kan påberåbes ved skilsmisse eller separation.

For at der sker en prøvelse af om ÆFL § 33 finder anvendelse, er det en betingelse, at den ene ægtefælle anmoder skifteretten om at tage stilling hertil. Det påhviler derfor skifteretten at vejlede ægtefællerne om, at skævdeling i henhold til ÆFL § 33 er en mulighed. Det er dog et krav, at begge ægtefællers bodele er gjort op, førend skifteretten kan tage stilling til, om betingelserne for skævdeling er opfyldt. Det er den ægtefælle, som påberåber sig reglens anvendelse, der skal løfte bevisbyrden for, at betingelserne for anvendelsen af ÆFL § 33 er opfyldt.

Hvis retten finder, at betingelserne for bestemmelsens anvendelsesområde er opfyldt, finder reglen i ÆFL § 33 anvendelse. Herefter skal retten fastlægge, hvilket beløb den ene ægtefælle skal udtage forlods forud for ligedelingen. Det følger af ordlyden i ÆFL § 33, at ægtefællen helt eller delvist kan beholde værdien af egen formue. Det er derfor nødvendigt, at retten foretager en opgørelse over ægtefællernes formuer, herunder hvilke værdier ægtefællerne indbragte ved ægteskabets begyndelse, samt hvad ægtefællerne evt. har modtaget i gave eller arv under ægteskabets beståen. Det må konstateres, at den endelige vurdering af hvilket beløb ægtefællen må udtage forlods, foretages skønsmæssigt af skifteretten. Det vil oftest være en skønsmæssigt fastsat brøkdelt af ægtefællens formue eller værdien af et eller flere bestemte aktiver. Overgrænsen for hvor meget den ene ægtefælle kan udtage forlods, svarer til værdien af hvad ægtefællen indbragte eller hvad denne har modtaget i arv efter gave under ægteskabets beståen. Ægtefællen kan derfor ikke være sikker på at få lov til at udtage et beløb præcis svarende til hvad vedkommende indbragte ved ægteskabets begyndelse, eller hvad vedkommende har fået i arv eller gave under ægteskabet. Hvis beløbet ikke er i behold eller ikke kan udtages inden for bodelen, er det muligt at dække beløbet i den anden ægtefælles bodel, eller nedsætte beløbet forholdsmæssigt.

11. Litteraturliste

Lovgivning

Lov om ægtefællers økonomiske forhold, lov nr. 548 af 30. maj 2017 med senere ændringer

Lov om ægtefælleskifte m.v., lov nr. 594 af 14. juni 2011

Lov om skifte af dødsbo og fællesbo m.v., lov nr. 155 af 30. november 1874 med senere ændringer

Bekendtgørelse af lov om aftaler og andre retshandler på formuerettens område,

lovbekendtgørelse nr. 193 af 2. marts 2016

Bemærkninger

Bemærkninger til lovforslag L 178, Folketinget 2016-17, fremsat den 29. marts 2017, forslag til Lov om ægtefællers økonomiske forhold

Bemærkninger til lovforslag L 193, Folketinget 2010-11, fremsat den 15. april 2011, forslag til Lov om ægtefælleskifte m.v.

Bemærkninger til lovforslag L 42, Folketinget 1974-75 (2. samling), fremsat 28. januar 1975, forslag til Lov om ændring af borgerlig straffelov, aftaleloven m. v. (Bekæmpelse af skadelig økonomisk virksomhed m. v.),

Betænkninger

Betænkning I nr. 305/1962 om skifte mellem ægtefæller (Betænkning afgivet af ægteskabsudvalget af 1957)

Betænkning II nr. 369/1964 om ægteskabets indgåelse og opløsning samt forældremyndighed om samkvemsret (Betænkning afgivet af ægteskabsudvalget af 1957)

Betænkning III nr. 415/1966 om retsvirkningsloven (Betænkning afgivet af ægteskabsudvalget af 1957)

Betænkning III nr. 716/1974 om formueordningen (Betænkning afgivet af ægteskabsudvalget af 1969)

Betænkning nr. 1518/2010 om ægtefælleskifte m.v. (Betænkning afgivet af ægtefælleskifteudvalget)

Betænkning nr. 1552/2015 om ægtefællers økonomiske forhold (betænkning afgivet af Retsvirkningslovsudvalget)

Litteratur

Andersen, Lyng Lennart & Svend Danielsen: Urimeligt stillede ægtefæller - samspillet mellem familieret og aftaleret, 1. udgave, Thomsen Reuters Professional A/S, 2009

Bormann, Anne Louise m.fl.: Ægtefælleloven med kommentarer, 1. udgave, Karnov Group Denmark A/S, 2019

Danmarks Statistik: Kvinder og Mænd i 100 år – fra lige valget til ligestilling, 2015

Evald, Jens: Juridisk teori, metode og videnskab, 2. udgave, Jurist- og Økonomiudvalgets forlag, 2020

Familieministerens svar af 7. april 2006 på lovtekniske spørgsmål nr. 13 fra advokat Jørgen Grønberg af 14. marts 2006

Gomard, Bernhard: Skifteloven, nr. 155 af 30. november 1974, som ændret senest ved lov nr. 412 af 18. december 1963, 1. udgave, GEC Gads forlag, 1964

Grønberg, Jørgen U.: Ægtefælleloven med kommentarer, 1. udgave, Synopsis.dk, 2021

Hansen, Lone L., mf.: Den juridiske metode - en introduktion, 3. udgave, Djøf Forlag, 2022

Justitsministeriets Forskningskontor: Ægteskab, skilsmisse og formuedeling, august 2011

Jørgensen, Stig: Foreløbig redegørelse om formuerettens generalklausuler, 1974

Munk-Hansen, Carsten: Den juridiske løsning - introduktion til den juridiske metode, 2. udgave, Djøf Forlag, 2021

Naur, Eva, mf.: Familieret, 4. udgave, Djøf Forlag, 2019

Nielsen, Linda & Ingrid Lund-Andersen: Familieretten, 10. udgave, Ex Tuto Publishing A/S, 2022

Nielsen, Linda & Anette Kronborg: Skilsmisseret - de økonomiske forhold, 5. udgave, Karnov Group Denmark A/S, 2020

Nørgaard, Jørgen: Kan arvinger påberåbe reglen i skiftelovens § 69 a om skævdeling af et fællesbo?, årgang 59, Juristen og økonomien, 1977

Olsen, Per Holkmann og Niels Viltoft: Skifteloven kommenteret af Per Holkmann Olsen og Niels Viltoft, 1. udgave, Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 1986

Pedersen, Anita Godsk & Hans Viggo Godsk Pedersen: Familie- og Arveret, 11. udgave, Karnov Group Denmark A/S, 2020

Rørddam, Julie Skat: Ægtefælleskifteloven med kommentarer, 1. udgave, Karnov Group Denmark A/S, 2013

Artikler

Marianne Holdgaard, TFA 2010.4

Tidsskrift for Familie- og Arveret

TFA 2001.121/2 Ø

TFA 2004.37 V

TFA 2009.92 V

TFA 2011.336 V

TFA 2020.220 V

TFA 2021.355 V

TFA 2022.271 V

Ugeskrift for Retsvæsen

U 1956.163 Ø

U 1973.744 V

U 1975.849 V

U 1976.752 V

U 1977.1045 Ø

U 1980.463 Ø

U 1992.311 Ø

U 2000.1867 V (TFA 2000.342)

U 2004.2787 V (TFA2004.520/1)

U 2005.845 Ø

U 2007.939 Ø (TFA 2007.253/2)

Hjemmesider

<https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/skilsmissens-aarhundrede>, senest besøgt 15. maj 2023 kl. 15:29

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=urimelig>, senest besøgt 15. maj 2023 kl. 16:45

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=ubilligt>, senest besøgt 15. maj 2023 kl. 16:47

<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=åbenbar>, senest besøgt 15. maj 2023 kl. 16:48

<https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/aegteskabsloven-1922>, senest besøgt den 15. maj 2023 kl. 15:30

12. Bilag

Bilag 1 - Graf over hyppigheden af skilsmisser set i forhold til ægteskabets varighed

Bilag 2 - Graf over udviklingen i antallet af ugifte samlevende i perioden 1986-2022

Bilag 3 - Skærmpoint af antal anslag ekskl. forside, bilag, fodnoter, indholdsfortegnelse, abstract samt litteraturfortegnelse.